

פרוטוקול מס' 295

מישיבת ועדת הכספים

יום ג', כ"א באדר ב', התשמ"ו - 1.4.1986 - שעה 10.00

נ כ ח ו

חברי הוועדה:

- א' י' שפירא - היו"ר
- א' אבוחצירא
- י' ארידור
- י' ארצי
- מ' בר-און
- ג' גדות
- פ' גרופר
- א' ויינשטיין
- י' כהן
- י' מצא
- ע' סולודר
- ע' עלי
- ש' עמר
- י' צבן
- ח' רמון
- מ' שטריח
- ב' שליטא
- ש' בן-שלמה
- ג' שפט
- ד' חיכון

מוזמנים:

- י' ברוך - הממונה על הכנסות המדינה
- ד' שמעוני, גב' ש' שביד, גב' מ' דר-זיו - האוצר

מזכיר הוועדה:

א' קרשנר

היועץ המשפטי לוועדה:

א' דמביץ

יועצת כלכלית:

ס' אלחנני

קצרניח:

א' דגני

סדר-היום:

חקנות היסל על שירותים מיובאים ונכסי חוץ:-
 (החזר לקרנות הדו-לאומיות);
 (פטור להובלה וביטוח של טובים מיובאים);
 (סייגים לפטור).

שינויים בחקציב לשנת 1985
 חוק ההסדרים לשעת חירום במשק המדינה (תיקון 3)
 חקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב)
 (הוראת שעה מס' 3).

צו מס הכנסה (פטור ממס על ריבית בשל הלוואה
 לתושב חוץ) - כימיקלים לישראל.

חקנות מילווה המדינה (תיקון),
 סדרות מסוג "רמון" ו"כרמל".

1466

11/11/86 כיום 8.4.86

חקנות היטל על שירותים מיובאים ונכסי חוץ (החזר לקרנות הדו-לאומיות)

ט"מ היו"ר ד' תיכון:

אני פותח את הישיבה.

הסעיף הראשון בסדר היום הוא: חקנות היטל על שירותים מיובאים ונכסי חוץ (החזר לקרנות הדו-לאומיות). נשמע דברי הסבר על החקנות מנציג האוצר.

ה' שמעוני:

החקנות באות לאפשר לנו להחזיר את ההיטל של 20% המוטל על כרטיסי טיסה לחו"ל שנקנו עבור נוסעים מטעם הקרנות הדו-לאומיות. יש שלוש קרנות דו-לאומיות: הקרן המדעית, הקרן החקלאית והקרן התעשייתית.

ההנמקה למתן החזר היא קודם כל חוקית. בהסכמים שנחתמו בין ישראל לבין ארצות-הברית על הקמתן של הקרנות הדו-לאומיות, התחייבה ממשלת ישראל להעניק פטור ממס נסיעות לנוסעים לחו"ל מטעם הקרנות. היועץ המשפטי לממשלה קבע שאין להטיל מס גם על כרטיסי הנסיעה. הגענו להסכם עם הקרנות שבמקום מתן פטור יינתן החזר של ההיטל.

א' ויינשטיין:

כמה אנשים נוסעים לחו"ל מטעם הקרנות מדי שנה?

ד' שמעוני:

יש קבוצה של ישראלים ויש קבוצה של תושבי קבע בארץ או לפעמים אפילו מדען מחו"ל שמגיע לכאן ורוכש כרטיס טיסה. ההוצאה השנתית עבור נסיעות של ישראלים מגיעה ל-100 אלף דולר בערך. פירוש הדבר שהחזר הריאלי הוא כ-20 אלף דולר. לגבי תושבי קבע זה לא תמיד החזר אמיתי של ההיטל, כי הם יכלו גם לקנות את כרטיסי הטיסה שלהם בדולרים.

היו"ר ד' תיכון:

הם יכולים גם לקבל את כרטיסי הטיסה מחו"ל.

ד' שמעוני:

לקבל כרטיס טיסה מחו"ל יכול גם ישראלי. ישראל איננו יכול לקנות כרטיס טיסה בדולרים. החזר האמיתי, אם איננו לוקחים בחשבון את האלטרנטיבה של קניית כרטיס בחו"ל, הוא כ-20 אלף דולר.

היו"ר ד' תיכון:

מהי רשימת הפטורים הקיימת עד כה? האם יש דרך אחרת של פניה ישירות אליכם ולא באמצעות ועדת הכספים? איננו מאושרים מההיטל של 20% על כרטיסי הטיסה, ודומני שעד היום לא אישרנו פטור מההיטל לאף אחד. עכשיו אתם מבקשים מאתנו לאשר לכם לחת פטור מההיטל, לדעתי שלא בצדק, אבל אתם פותחים בכך פירצה ראשונה שתגרור אחריה גורמים נוספים. יש רבים שצריכים לקבל פטור, אבל עד כה סירבנו להם.

ד' שמעוני:

רשימת הפטורים היום היא מאד מצומצמת. (ד' תיכון: מי קבע אותה?) היא נקבעה כאן יחד עם החקיקה. כמעט ולא הוספנו עליה פטורים. בעת החקיקה ניתן הפטור לעולים חדשים הרוכשים כרטיסים מחשבון פח"ם, לסוכנות היהודית. מאז לא היו תוספות. יכול להיות שהיה משהו שולי שאינני זוכר כרגע. גם הבקשה הזו נדונה אצלנו מספר פעמים. אבל לאחר שהיועץ המשפטי קבע שחוק הקרנות מחייב לא לגבות את המס, לא הייתה לנו ברירה אלא להתקין חקנות ולהביא אותן לאישור הוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

אינך חושש שזוהי סנונית ראשונה המבשרת את האביב? לאחר שנאשר את התקנות לא נוכל לעמוד בלחץ.

ד' שמעוני:

אינני חושב כך, כי הקרנות האלה הם באמת מיוחדות במינן.

היו"ר ד' תיכון:

מה נאמר לסטודנטים הלומדים בחו"ל, לנכים, לעולים חדשים - והרשימה היא ארוכה. האם זוהי הקדימה העליונה?

א' דמביץ:

זה קבוע באמנה הבינלאומית.

ח' רמון:

אני בהחלט ער לבעיה שהעלה חבר הכנסת תיכון. אתם צריכים לברוק כל נסיעה ולהקים לכך מנגנון. אני יכול להביא דוגמה מהחחום שאני מפקד עליו של חילופי נוער. אנחנו משלמים את מס הנסיעה, והאוצר מחזיר לנו אותו לפי הסדר בינינו, אבל אין פטור. בדרך זו העקרון שאין פטור נשמר. זה גם מונע פריצה של המסגרת. אם הייתם נותנים סמכות למועצה כפי שהיה בעבר לחחום על איזה מסך שנוחץ פטור, הסכומים היו גדלים פי כמה.

אני מציע לכם להגיע להסדר עם הקרנות על חשלום המס ועל ההחזר, כי בדרך זו יותר קשה להתחמק מחשלום המס.

א' דמביץ:

זה בדיוק מה שמציעים.

היו"ר ד' תיכון:

אבל איננו רוצים שזה יוסדר בתקנות.

ח' רמון:

אין צורך בתקנות. האוצר מוסמך להחזיר את ההיסל. אפשר לתת לכך ביטוי בתקציב בסעיף של הכנסה והוצאה.

היו"ר ד' תיכון:

בעת הדיון בנושא ביקשו אנשי השדולה של האגודה לחילופי נוער שנעגן את הפטור בחקיקה ראשית. בצדק אמר שר האוצר דאז, היושב עמנו כאן, שהוא מוכן להגיע להסדר ובלבד שלא יהיו פטורים בחקיקה ראשית.

י' ארידור:

האמת שלא רציתי לתת את הפטור, אבל בוועדה הכספים אילצו אותי לכך ולא היתה לי ברירה. אם אפשר היום לבטל אותו, הייתי מבטל אותו, יחד עם המס...

ד' שמעוני:

אני מבקש להבהיר שלא מדובר על ההיסל האישי של מאה דולר על היוצאים לחו"ל.

אנחנו בדעה שהחזר הזה איננו מהווה תקדים, כי נושא הקרנות הוא מיוחד במינו גם מבחינת החקיקה הכללית וגם מבחינת מערכת הפטורים שיש לגופים האלה.

צודק חבר הכנסת רמון שהחזר, להבדיל מפטור, לא יסבך אותנו מבחינה מינהלית. לכן הדרך הטכנית כאן תהיה של החזר. עכשיו נשאלת השאלה האם

לקבוע זאה בתקנות או בדרך אדמיניסטרטיבית. מבחינה אדמיניסטרטיבית, זוהי השיטה שאנחנו מציעים, שיטה של החזר. מבחינת החקיקה, יש כלל האומר שמבחינת הביקורת הציבורית עדיף להסדיר דברים במסגרת חקיקתית מוגדרת ומוסדרת מאשר להשאיר אותם לשיקול דעה של פקידים. ולנו נראה שעדיף לקבוע זאת בתקנות מאשר למסור זאת להחלטה של ועדה.

י' ארידור:

כדי למנוע להציע הייתי מעדיף שוועדה של פקידים תדון בכך ותחליט.

י' ארצי:

אני יודע שיש סטודנטים הלומדים בחו"ל והם מבקרים פעם בשנה בארץ, או עולים חדשים שנוסעים לבקר את בני המשפחה. אבל במקרה זה אני רוצה לתמוך בעמדתו של מר שמעוני. אם שר האוצר מבקש שהדבר ייקבע בתקנות ולא יהיה מסור להחלטת המינהל, יש להיענות לבקשתו, מה גם שההסכם עם הקרנות האלה מחייב את הממשלה להעניק את הפטור הזה. גם מבחינת יחסי החוץ שלנו טוב שהדבר ייעשה בצורה פומבית וגלויה. אני מציע לכן לאשר את החקנות.

ח' רמון:

אינני עומד על עמדתי, אני רק ביקשתי להשיא לאוצר עצה טובה.

היו"ר ד' תיכון:

אני מסכם: אנחנו מחזירים לכם את החקנות לשיקול נוסף. אם בחום שבוע תרצו להביא את החקנות לאישורנו פעם נוספת, הזכות הזו שמורה לכם.

תקנות היטל על שירותים מיובאים ונכסי חוץ (פטור להובלה וביטוח של טובין מיובאים)

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף הבא אלה הן תקנות היטל על שירותים מיובאים ונכסי חוץ (פטור להובלה וביטוח של טובין מיובאים).

ד' שמעוני:

בחוק היטל על שירותים מיובאים פטרנו מההיטל הובלה וביטוח של טובין במסחר בינלאומי. מדוע עשינו זאת? - כי בצד היבוא זה חלק מערך הסחורה לצורך מכס, ובצד היצוא איננו רוצים לגבות את ההיטל על היצוא הזה. אם זכור לכם, החנהל כאן דיון בנושא של סרטי קולנוע והתעוררה שאלה אם לפטור אותם מההיטל או לא.

היו"ר ד' תיכון:

ההחלטה היא היתה לפני מסורת הדין בהתחשב באדם שהופיע בפנינו והשמיע את הטיעון ולא בהתחשב במהות.

ד' שמעוני:

לא ניתן פטור. הטענה העיקרית של ענף הסרטים היתה שהם יכולים לכלול את העמלה שהם משלמים בחו"ל בערך הסחורה לצורך מכס. ואז היינו נקלעים למצב מגוחך - כל השנים לא כללו את העמלה בערך הסחורה כדי לא לשלם מכס, אבל כדי להשתחרר מהיטל היבוא יכללו אותה בערך הסחורה. לכן הגדרנו את נושא השירותים בחלקו אם הוא מופיע ברשומן היבוא או לא. באופן טכני אמרנו שאם דבר איננו מופיע ברשומן היבוא, הוא שירות. ושכחנו אז בגלל המעבר מהחוק הקודם לחוק החדש להוסיף: למעט הובלה בינלאומית.

כאמור, על הובלה בינלאומית איננו רוצים לגבות הימל כי היא כלולה כבר בערך היבוא. בתחילה חשבנו שאין כאן בעיה, כי היבואן תמיד משלם למוביל. אבל מסתבר שיש תשלומי ביניים, כי יש כאן מי שמקבל את הכסף ומעביר אותו למוביל הבינלאומי. אין טעם לגבות את המס מהפורוורדר, כי פירוש הדבר כפל מס על יבוא טובין.

לכן אנחנו מבקשים לחזור למצב הקודם לפיו הובלה וביטוח של טובין אינם חייבים בהיטל שירותי יבוא כי חלים עליהם כל מסי היבוא.

א' ויינשטיין:

מר שמעוני, אתה הזכרת כאן את מפיצי הסרטים. אני רוצה להזכיר לוועדה, שכאשר הופיעו בפנינו מפיצי הסרטים העליתי סוגיה מסוימת שמפיצי הסרטים אינם מוכנים לתת סרטים להקרנה בקמפוס של האוניברסיטה העברית בירושלים. מה שקרה הוא שהוקרנו סרטים לסטודנטים בקמפוס במחיר מוזל, כי האוניברסיטה נחנת את האולם להקרנה בלי לגבות כסף.

(היו"ר: א' י' שפירא)

א' ויינשטיין:

אדוני היושב-ראש, קיבלנו היום הודעה על סיור של הוועדה בחברת בזק ביום ראשון. צריך היה להודיע על הסיור בעוד מועד כדי שנוכל להשתתף בו.

היו"ר א' י' שפירא:

יש ישיבה של ועדת הכספים ביום ראשון והסיור יתקיים בין השעות 9.00 - 11.00.

א' ויינשטיין:

לא אוכל להתפנות לכך ביום ראשון, וכך גם חברים אחרים. אנחנו מבזים כך את ועדת הכספים. חברת בזק מכינה סיור לחברי הוועדה, והחברים לא יבואו.

בסוף שבוע הבא אנחנו יוצאים לפגרה. אם יש כוונה לקיים ישיבות של הוועדה בפגרה, אני מבקש לדעת מראש את מועדי הישיבות. אני מבקש להמציא לנו בימים הקרובים חכנית עבודה מפורטת לתקופת הפגרה.

שמענו ברדיו וקראנו בעתונות שאתמול בשעות אחר הצהריים היתה ישיבה של ועדת הכספים שבה אישרה הוועדה כמה ענינים. אני מבקש לדעת האם אמנם היתה ישיבה, ואם כן - מדוע לא נמסרה עליה הודעה? מדוע לא נרשם דבר קיומה של הישיבה על לוחות המודעות שעתיים לפני כינוסה?

י' ארידור:

אני השתתפתי בישיבה. (ע' סולודר: איך ידעת על קיומה?) בישיבה השתתפו היושב-ראש, חברי הוועדה שפט ודנינו וכן מזכיר הוועדה.

ע' סולודר:

מחי הודיעו על קיום הישיבה?

א' ויינשטיין:

אני מבקש לדעת האם פורסם על לוח המודעות, לפי הבטחת היושב-ראש, אם מחקיימת ישיבה של הוועדה ומתי.

מ' בר-און:

אולי אפשר לדעת מה סוכס באותה ישיבה?

ה' שפירא:

הנושא של השתתפות החברים בישיבות הוועדה ובסיווריה הוא נושא כאוב מאד. ביום שלי האחרון התכנסה המליאה של הוועדה המשותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והבטחון לאישור תקציב הבטחון. בישיבה זו אמורים היו להשתתף 52 חברי כנסת. בתחילת הישיבה באו חשעה חברי ועדה, אחר כך נשארו שבעה, ולקראת הסוף נשארו רק חמשה חברי ועדה שהם היו צריכים לאשר את התקציב, התקציב הגדול ביותר מבין כל תקציבי המשרדים. אחר כך יכול לבוא חבר ועדה, שלא השתתף בישיבות קודמות, להגיד שהוא מערער על סעיף זה או אחר בתקציב או מבקש להכניס שינויים בתקציב, וכך לאלץ את הוועדה להתחיל את הדיון מחדש.

אנחנו גם עורכים סיוורים. אני חולב שצריך לדאוג שהיה נציגות מכובדת בסיוור. הכארגנים עושים את כל ההכנות וטורחים כדי שהסיוור יהיה מוצלח, ובסוף מגיעים שנים או שלושה חברי ועדה. אני חושב שזה פוגע בתדמיתה של הוועדה ופשוט מעליב את המארחים שלנו. אם נגזר עלינו לקיים סיוורים בתנאים כאלה, או שלא נקיים סיוורים או לדע לקראת מה הולכים. לא פעם שואלים אותי אנשים שצריכים להדריך אותנו בסיוור: האם זוהי הוועדה, האם אלה הם כל חברי הוועדה?

כן אנחנו דנים על התקציב, על סעיפים שצריך להגדיל או להקטין אותם, וכאשר מגיעה שעת ההחלטה, איז מי שיחליט.

השאלה אם אנחנו יכולים לקבל החלטה פנימית שמחייבת את חברי הוועדה להיות נוכחים בישיבות או בסיוורים, ואם לא - נמשיך בדרך הזו, ומי שיבוא - יבוא; ומי שלא יבוא - לא יבוא. ימשיכו לבוא אותם ארבעה-חמשה חברי ועדה שמחמידים לבוא לישיבות. אין לי טענות, אבל אני חייב לומר שהוועדה הפכה לאוניברסיטה חפשית ופתוחה, שכל אחד לומד בה לפי הבנתו ורצונו.

היו"ר א' י' שפירא:

לפני שאני נותן רכות דיבור לחברי הוועדה האחרים, אני רוצה לומר כמה מלים על הישיבה שהיתה אתמול וכן על הסיוור בחברת בזק.

י' מצא:

אני מבקש שתפריד בין השניים.

היו"ר א' י' שפירא:

קודם כל אדבר על הישיבה. הודעתי אתמול בישיבת ועדת הכספים שבמשך היום תתקיים עוד ישיבה. נשאלתי: האם חודיע על כך מראש? אמרתי: כן, אודיע על הישיבה מראש.

י' מצא:

אמרת שחרשום זאת על לוח המודעות שעתיים לפני הישיבה.

היו"ר א' י' שפירא:

ביקשתי לרשום זאת על לוח המודעות ונאמר לי שמוטב לשלוח הודעה בכתב לחברים.

אותם חברי ועדה שביקשו להודיע מראש על הישיבה הנוספת חששו כי באותה ישיבה אביא להצבעה על הנושא של נקודת הקצבה, לכן הם ביקשו לדעת אם תהיה הצבעה על הסעיף הזה או לא. אמרתי שאינני מחייב לשום דבר, אני רק מודיע שחיה ישיבה נוספת של ועדת הכספים שעל כינוסה אודיע שעה או שעתיים מראש. יושב כאן מזכיר ועדת הכספים והוא יכול לאיר שהודענו על קיום הישיבה שעתיים לפני כינוסה.

י' מצא:

למי הודעתם? מדוע אני לא קיבלתי את ההודעה? במשך כל היום לא נשטתי את הבנין. אתה ססית מההודעה שלך לפרסם זאת על לוח המודעות. הלכתי

ללוה הנוודעות ולא ראיתי שם מום הודעה. והנה הבוקר אני קורא בעהונים
הוועדת הכספים אישרה בישיבתה חלוקת כספים.

היו"ר א' י' שפירא:

חברי הוועדה שהשתתפו בישיבה באו כי הם קיבלו הודעה.

ח' רמון:

אני קיבלתי הודעה אמנם חצי שעה לפני הישיבה.

י' צבן:

אני קיבלתי הודעה עשר דקות לפני הישיבה ולכן אני מבקש רוויזיה
על החלטות שנחקבלו בישיבה.

א' ויינשטיין:

גם אני מבקש רוויזיה. לא יחכן מצב כזה. לא קיבלתי כל הודעה על הישיבה.

י' מצא:

האם אפשר לדון ולהצביע על סעיף חדש שכלל לא נכלל בסדר היום?

ח' רמון:

בהזמנה לישיבה מופיע בסדר היום סעיף על העברות תקציביות.

מ' בר-און:

קיבלתי הודעה חמש דקות לפני הישיבה.

ד' חיכוכן:

כל בקשה לרוויזיה נענית אוטומטית.

היו"ר א' י' שפירא:

אני שואל את היועץ המשפטי לוועדה האם אפשר לבקש רוויזיה במקרה זה?

א' דמביץ: כן.

י' ארצי:

ביקשתי רשות להצעה לסדר בתחילת הישיבה וממלא מקום היו"ר אמר
שאעלה את הצעתי כאמר יבוא היושב-ראש הקבוע.

שמעתי ברדיו שבמשך חמש דקות סוכס בוועדה נושא שהוא בדרך כלל
קונטרברסלי, כלומר שהחלט על תוספת של מיליון שקל לתקציבים הייחודיים.
אני רוצה להעיר לפרוצידורה. לי נאמר כמה דקות לפני הישיבה שמתקיימת
ישיבה של ועדת הכספים. הגעתי לישיבה ואז אמר לי מזכיר הוועדה, שהישיבה
נסתיימה.

היו"ר א' י' שפירא:

היתה בקשה לרוויזיה ואביא את הנושא שוב להצבעה. אבל אני כומר לעצמי
את הזכות כיושב-ראש לבקש רוויזיה בהרבה נושאים.

י' ארצי:

בנושאים השנויים במחלוקת מקבלים החלטות בישיבה שהחברים לא ידעו
על קיומה?

מ' בר-און:

בימים האחרונים היינו נחונים בלחץ של זמן. אנחנו נכנסים היום לשנת
כספים חדשה. יש בוועדה חברים ממפלגות קטנות שמוכרחים להיות פעילים
גם בוועדה זו, גם בוועדות אחרות, גם בסיעות וגם במליאה. יש בינינו
חברים שעושים עבודה לפחות מסורה. לכן אני מבקש שמכאן ולהנא להימנע
מקיום ישיבות של הוועדה בזמן המליאה.

הינ"ר א' י' שפירא:

לא קיימנו ישיבות בזמן המליאה אלא בימים האחרונים לפני אישור התקציב.

מ' בר-אבנ:

אינני מדבר על העבר אלא על העתיד. זה מאד מכביד עלינו, ואני מבקש להימנע מכך בעתיד.

בענין הישיבה שהייתה אתמול. נודע לי על הישיבה חמש דקות לפני כינוסה. באתי לכאן והישיבה היתה נעולה. זה בהחלט לא תקין. גם אם פרסמתם את דבר קיום הישיבה, רצוי שזה לא יהיה כאחראות כל כך קצרות. אם זה לא הכרחי, אפילו שעתיים לפני הישיבה זוהי אתראה קצרה, כי לחברים יש עיסוקים שונים. אם זה הכרחי, ולעתים יש הכרח לקיים ישיבה דחופה, חייבים להפיק לקח ממה שקרה אתמול ולהודיע על כך אישית לחברים בעוד מועד לפחות שעה לפני הזמן.

לגופו של ענין, לפני שבאים לבקש רוויזיה אני מבקש שנשמע מה הוחלט באותה ישיבה, ואז נדע אם יש צורך ברוויזיה או לא.

ע' סולודר:

גם אני מביעה פליאה. אני לא ידעתי על קיום הישיבה. לא קיבלתי הזמנה, לא קיבלתי הודעה. התפלאתי לשמוע ברדיו שהיתה ישיבה של ועדת הכספים, ואני נמנית על החברים שדי מתמידים להשתתף בישיבות הוועדה.

אני חייבת לומר שלעתים די קרובות אני מרגישה לא בנוח כאשר באים מוזמנים לישיבה ובאותה עת נוכחים רק מספר קטן של חברי ועדה. זה בהחלט לא נעים. היות והכנסת יוצאת לפגרה אני מבקשת שנקבע מראש באיזה ימים תהינה ישיבות של הוועדה בזמן הפגרה, אלא אם כן יהיה צורך לכנס את הוועדה בדחיפות. אני מבקשת שנקבע כבר עכשיו את מועדי הישיבות בפגרה.

י' צבן:

מעבר לכל היריבויות, צריכים להיות גם יחסים אישיים בין חברי הוועדה וגם התחשבות הדדית. ואני רוצה לחדד את הדברים שאמר חבר הכנסת בר-און. אין להעלות על הדעת שהוועדה תקיים ישיבות כאשר במליאה מחקיים דיון על חוקים, ואינני מדבר על הצעות לסדר היום שגם אז זוהי בעיה, במיוחד על חוקים ששייכים לוועדת הכספים, כאשר אינני יכול לבקש חברים שלי שאינם כל כך בקיאים בנושא לייצג את הסיעה בדיון במליאה. אני חייב להשתתף בדיון על הצעת חוק בקריאה הראשונה או לנמק הסתייגויות לחוק בקריאה השניה.

הינ"ר א' י' שפירא:

הישיבה נקבעה לשעה שלוש וחצי לפני ישיבת המליאה.

י' צבן:

אינני מדבר על הישיבה של אתמול אלא על הישיבה הקודמת ביום חמישי שעבר. כאן החקיימה ישיבה של ועדת הכספים שבה נחקבלו החלטות בשעה שבמליאה התקיים דיון על חוקים פיסקליים וכלכליים.

ד' תיכון:

מותר לי לחקן אותך? הוועדה היתה אמורה לשבת באותה שעה, אלא שההתייעצות הקואליציונית התארכה.

י' צבן:

אבל נקבעה ישיבה של הוועדה לאותה שעה, ואני אפילו לא ידעתי אם היא מחקיימת.

ועכשיו כמה מלים על הישיבה של אתמול. אם לא יתחשבו גם בדרישות של חברים בוועדה וגם בהחלטות של הוועדה שנתקבלו לפי פניה של חלק מחבריה, אז אין מנוס, לא יהיו יחסים אישיים, וננהל קרבות התשה על כל נושא.

כאן נתקבלה החלטה שהיושב-ראש יקים ועדת משנה לענין שחיקת היכר וסקר ההכנסות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, והזמן חולף והוועדה לא קמה. היועצת הכלכלית מנסה לאסוף נתונים ומקבלת פירווי אינפורמציה. (היו"ר א' י' שפירא: היא לא קיבלה עד עכשיו את הנתונים.) לא. תשאל אותה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני אומר שהיא לא קיבלה את הנתונים. איך אתה יכול להקים ועדה אם אין נתונים?

י' צבן:

לכן אני מבקש שתקיים את הוועדה עוד היום. נזמין את הגורמים המוסמכים להופיע בפנינו מחר או מחרתיים וניאלץ אותם להביא את הנתונים.

היו"ר א' י' שפירא:

אני רוצה להשיב להערה בענין הסיור בחברת בזק. לעתים רחוקות אנחנו מקיימים סיורים וישיבות במקומות כאלה. ואגב, אני רוצה להזכיר לכם בהזדמנוו זו שביום חמישי השבוע חתקיים ישיבה שלנו בבית התאחדות התעשיינים לדיון על בעיות התעשייה, ואני מבקש מחברי הוועדה לבוא לישיבה ולשמוע את דבר התעשיינים. (י' מצא: על כך נמסרה הודעה עשרה ימים מראש). על הישיבה בתדיראן נמסרה הודעה חודש מראש ולא באו לישיבה יותר מששה חברי ועדה. (מ' בר-און: בסיור ובישיבה בתדיראן היתה בהחלט השתתפות יפה). אבל למה לי להרחיק לכת? בתקופת הדיונים על התקציב ולקראת ההצבעה על תקציב המדינה אנחנו מקיימים ישיבות גם בימי ששי, וכך נהגה ועדת הכספים במשך כל השנים. בישיבה של הוועדה המשותפת לתקציב הבטחון ביום ששי האחרון לא השתתפו אפילו עשרה חברים משתי הוועדות.

אם אתם מעוניינים להשתתף בסיור בחברת בזק ולדעתכם האתראה שניתנה לכם היחה קצרה מדי, אני יכול לבקש מחברת בזק לדחות את הביקור בכמה ימים.

מ' בר-און:

הבעיה היא שהסיור נקבע ליום ראשון. יום ראשון בשבוע הוא היום היחיד שאנחנו מקדישים אותו לעיסוקינו השונים. אני מבקש לקיים את הביקור ביום חמישי, כי אני מעוניין להשתתף בו.

היו"ר א' י' שפירא:

אני אשנה את יום הביקור בחברת בזק ואודיע על כך לחברים בעוד מועד. אינני רוצה לקבוע עכשיו מסמרות אם תהיה הודעה של שבויעים מראש, כי פעם זה יכול להיות חודש ימים ופעם חדשיים.

ועכשיו כמה מלים בתשובה להערות של חבר הכנסת צבן. במשך כל מושב החורף לא קיימנו ישיבות של הוועדה בזמן ישיבות המליאה. אם אתה בא בטענה מדוע לא הקמנו את ועדת המשנה לנושא שחיקת השכר, אני יכול להבין זאת. אבל מה קרה ביום חמישי? אחת יודע שבשבוע שעבר חל חג הפורים ביום שלישי בתל-אביב וביום רביעי בירושלים. לא רציחי לקיים ישיבות בחג הפורים, וכך חסרו לנו שני ימי עבודה. וכל העומס נפל על יום חמישי.

קיבלתי את ההצעה לרוויזיה.

מ' בר-און:

ביקשתי לשמוע מה הוחלט באותה ישיבה.

היו"ר א' י' שפירא:

מייד נודיע מה הוחלט.

דינונים בתקציב לשנת הכספים 1985

א' קרשנר:

הוועדה נתבקשה לרשום לפנייה שלוש הודעות של הממונה על התקציבים לפני גמר שנת הכספים:

הודעה אחת: העברה של 37 אלף שקל ללשכת הנשיא, מזה 30 אלף שקל לארנונה ו-7 אלפים שקל להוצאות בטחוניות.

הודעה שניה: העברה של 750 אלף שקל לעיריית ירושלים לבניית בתי כנסת בשכונות חדשות.

מ' בר-און:

זוהי העברה מן הרזרבה?

א' קרשנר:

כן.

הודעה שלישית: עדכון סעיף מוסדות לימוד חורה בסך 1,050 אלפי שקלים חדשים מ-11,030 אלפי שקלים חדשים ל-12,080 אלפי שקלים חדשים, עדכון ולא חוספת לאחר שהסכום שהופיע בסעיף זה לא הוצא.

א' ויינשטיין:

אנחנו רוצים לקבל את הרשימה של בתי כנסת שעבורם הוקצב הסכום הזה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני רוצה להסביר את ההודעה על עדכון הכספים הייחודיים. על פי חוק התקציב נעשה עדכון של יתרת הסכום באותו סעיף בהנחה שכרבעון הראשון הוצא רבע מהתקציב, לאחר שני רבעונים - מחצית הסכום וכן הלאה. לאחר כל רבעון מביאים בחשבון כאילו הוצא רבע מהתקציב באותו סעיף, והעדכון נעשה לגבי הסכום הנוותר. היות ובסעיף של מוסדות תורה לא הוצא הכסף שהופיע בתקציב, האוצר היה צריך לעדכן את מלוא הסכום שמופיע בסעיף זה, דהיינו סכום של 1,650,000 דולר, אבל הגיעו לכלל פשרה על עדכון הסעיף הזה בסך של 700 אלף דולר.

מ' בר-און:

בענין העברה תקציבית לבניית בתי כנסת, אני בהחלט בעד חמיכה ממשלתית בהקמה בתי כנסת בשכונות חדשות, ואתמוך בכך. אני רוצה רק להיות בטוח שבתי הכנסת מוקמים בשכונות בהן יש להם צרכנים ולא כמו בכמה מקרים בירושלים שבהם הוקמו בתי כנסת כהפנגה נגד חילוניים. אני רוצה לדעת בדיוק על איזה בתי כנסת מדובר כדי שאוכל לחוות דעתי לחיוב במקרה אחד, ובמידה וזה לא מוצדק - לסלילה.

בענין השימוש ברזרבה ההסבר של היושב-ראש מובן לי. אני מבין שבונה-פידה מבקשים לעדכן את הסכומים הייחודיים שלא הוצאו. אבל מאחר ואני מתנגד בכלל להקצבות ייחודיות אלה, אני מתנגד גם לעדכון.

ח' רמון:

בנושא בתי הכנסת, אני מצטרף לבקשת החברים בעיקר הירושלמים, שיש להם הרבה טענות על הדרך בה פועלת העיריה בנושאי דת, לקבל יותר מידע על בתי הכנסת ממבקשים להקים בשכונות החדשות. במקום שבו החברים ישתכנעו שמוצדק להקים בית כנסת ויש שם אנשים שרוצים לבוא להחפיל, בהחלט צריך להקים בית כנסת; ובמקום שהדבר הוא מיותר כי יש כבר ביה כנסת במקום או שאין אנשים שיבואו להחפיל, לא נאשר הקמת בית כנסת.

אני חייב לומר לחברי הקואליציה, לא האופוזיציה, כי אני מתנגד לענין הכספים הייחודיים, אבל זה חלק מהסכם הקואליציוני, לצערי. הבקשה היא לעדכון הסכומים האלה, ואני רוצה להזכיר לחברי הוועדה שביום ראשון העברנו לשנת התקציב החדשה את היתרות לפי הדרישות הקואליציוניות כולן, לא רק של המפלגות הדחיות אלא גם של המפלגות האחרות. לכך אני חושב כי לחברי הקואליציה אין מנוס אלא לקיים את מצוות הקואליציה ולהצביע בעד ההעברה הזו. לאחר שהכספים הייחודיים לא חולקו בגלל דרישתו של היועץ המשפטי לקבוע קריטריונים ברורים ומוגדרים לחלוקתם, עיכב יו"ר הוועדה העברה כספים שהיו מיועדים למשרד החינוך ולחטיבה להחייבות של הסוכנות בכפר גודל של כ-12 מיליון דולר עד שענין הכספים הייחודיים יבוא על פתרונו. אלה הם סכומים שהיו צריכים להשתלם בשנה שעברה ולא הועברו ליעדיהם כפי שנקבעו בהסכמת השותפים הקואליציוניים. כדי שכספים אלה לא ילכו לאיבוד הוחלט ביום ראשון להעביר אותם לשנת התקציב החדשה. הכספים האלה לא חולקו. גם את הסכומים שאנחנו מאשרים היום אי אפשר לחלק, לפחות את הכספים המיועדים למוסדות תורה - אה הכספים האחרים ליעדים אחרים אפשר לחלק אלא שהיו"ר לא מביא זאת לאישור - כל עוד הענין לא יבוא על פתרונו במסגרת בג"ץ. איננו משנים את המצב החוקי אלא אומרים: אם וכאשר ענין הקריטריונים יפתר, הכסף הזה יעמוד לרשות המטרוח שנקבעו בתקציב.

אשר לבקשה הספציפית השניה, אינני רואה מנוס אלא שחברי הקואליציה לפחות יצביעו בעד.

א' ויינסטיין:

אני בהחלט תומך בהקצבה לבתי כנסת. אני מבין שסמכוה של העיריה, של מועצת העיר, לקבוע היכן ייבנו בתי כנסת, ואינני רוצה לשלול את סמכותם של הנבחרים. מצד שני, אם ניתנה סמכות לוועדת הכספים לאשר את ההעברה הזו, אני מבקש מהיועץ המשפטי של הוועדה למצוא דרך לפיה נאשר את ההעברה כדי שאפשר יהיה לממש את ההקצבה הזו בשנת הכספים החדשה, ויחד עם זה יובטח שהביצוע יהיה לאחר שנראה את הרשימה של בתי הכנסת שמבקשים להקים.

א' דמביץ:

הבקשה לקבל את הרשימה היא בהחלט לגיטימית.

מ' שטרית:

נפלאו ממני דרכי האוצר. כל הפרוצידורה נראית לי עגומה. כאשר בונים שכונה חדשה הגורם שבונה את השכונה מתקצב גם את הבניה של מוסדות הציבור בשכונה. כאשר מדובר בבתי כנסת, יש שני גורמים לכך: או משרד השיכון שבנה את השכונה וצריך היה לתקצב גם בניית בית כנסת בה, ולא - צריך היה לעשות כן משרד הדתות שיש לו כספים לצורך זה. אינני יכול להביץ איך נמצא תקציב של 750 אלף שקל להקמת בתי כנסת בירושלים, בעוד שבשכונות רבות בארץ שנבנו לפני שנים עדיין אין בתי כנסת. לעיריה אומרים: לא יהיה בית כנסת ולא יהיה מקווה סהרה. יתרה מזו, אין לאוצר כסף לבניית כיתות לימוד וגני ילדים בשכונות חדשות. והנה לפתע האוצר מוצא סכום של 750 אלף שקל ומוכן להעביר אותו ישירות לעיריית ירושלים. מדוע מעבירים את הכסף ישירות לעיריית ירושלים, מדוע לא למשרד השיכון שהוא המשרד הבונה? מדוע לא מעבירים את הכסף לכתובת של משרד הדתות? אם אדע שהועבר סכום של 750 אלף שקל למשרד השיכון או למשרד הדתות, אפנה לכל הרמיות המקומיות ואציע להן להגיש בקשות לבניית בתי כנסת, ואז ישקלו את הפניות, יבדקו מי מחכה יותר זמן לבניית בתי כנסת, מי מצבו יותר קשה, ובהתאם לקריטריונים אלה יקבעו את סדר העדיפויות לחלוקת הכספים האלה. במקרה זה נעשית חלוקה של מענקים ייחודיים בלי קריטריונים.

אינני רואה כל אסון בכך שמתפללים בבתי ספר. ממילא רוב המתפללים אינם באים יום ליום לבית הכנסה להתפלל שחרית או מנחה אלא באים להתפלל רק בערב שבת ובשבת. הם בהחלט יכולים להמשיך ולהתפלל בבתי ספר עד שירוח. כל ההעברה התקציבית הזו נראית לי מוזרה ולכן אני מתנגד לה.

היו"ר י' א' שפירא:

לאחר שחבר הכנסה חיים רמון דיבר לענין ובצורה מכובדת, אני רוצה לשאול את חברי סיעת הליכוד: אחס מהנגדים להעברה הזו לבניית בתי כנסת?

י' מצא:

מדוע אתה מקדים ושואל? מייד חשמע אותנו.

היו"ר א' י' שפירא:

ארצה גם לדעת האם להצביע על ההעברה הזו או לא.

י' ארידור:

אני רוצה לומר לפרוטוקול שיש לי הרושם שעם כל ההתלהבות של כמה מחברי סיעת הליכוד, אנחנו צריכים לקחת בחשבון גם את השיקולים שלנו כחברים בסיעת הליכוד, להאזין להערה של יושב-ראש הוועדה ולצנן את התלהבותנו.

ע' עלי:

בענין הכספים הייחודיים, עם כל הזעקה הגדולה והמרה שנשמעה כאן, ביום חמישי שעבר הוועדה קיבלה על כך החלטה. הנושא נדון בכובד ראש והוחלט לאשר את ההעברה התקציבית הזו.

בנושא של בתי הכנסת, ברור שאני בעד בניית בתי כנסת. אבל מה שמפריע לי בהעברה הזו שנקבע בה דין אחד לעיר אחת ודין אחר לערים אחרות. כל הנוהל הזה איננו ברור. מדוע מעבירים כסף לבניית בתי כנסת לעיריית ירושלים ולא לעיריית יבנה או לעיריית עכו או לעיריית תל-אביב? אם נוצר היום אפיק חדש לקבלת מענקים, אני מודיע לכם שגם לעפולה יש צרכים דחופים וחיוניים ביותר. בעפולה אין בית כנסת ספרדי שאני רוצה להקימו ואינני מצליח לעשות זאת. אין לי תקציבים למטרה זו.

הנוהל הזה לא ברור לי ואני רוצה לדעת מה קרה שלירושלים מעבירים כספים לבניית בתי כנסת ועבור מקומות אחרים אין תקציב.

אני מיקדתי את הוויכוח לענין הנוהל, מדוע דווקא לירושלים ומדוע העברה ישירה מן האוצר לעיריית ירושלים. אני חושב שהוועדה הזו איננה יכולה לקבוע איפה יקימו בית כנסת ואיפה לא יקימו. הסטת הוויכוח למישור הזה איננה רצינית. האם ועדת הכספים רוצה לחפוס את מקומה של עיריית ירושלים? זה נושא שנחון לשיקול דעתה של העירייה.

מ' בר-און:

יש דברים שהם פרובלמטיים בעיר ירושלים. כאשר חנועת חב"ד רוצה להקים מרכז כללי בשכונה שהיא חילונית ואין בה אף איש חב"ד, זה לא בסדר.

ע' עלי:

אני מדבר על העקרון. ועדה זו איננה יכולה לבוא במקום העירייה ולקבוע אם להקים בבית כנסת ברמות או ברמות-אשכול או בגילה.

י' מצא:

ההתקוממות שלי היא לא נגד בתי כנסת; ההתקוממות שלי היא נגד שיטת העבודה שהביאה אותנו למצב הזה. נכון שחבר הכנסת פרוש דיבר איתי,

ויכון שאני תומך נלהב בהקמת בתי כנסת. אבל אני נקלעתי למצב מביך כאשר אנשים פנו אלי ברחוב ואמרו לי שוועדת הכספים, שאני חבר בה ולא נעדר משיבותיה, אישרה העברת כספים להקמת בתי כנסת. זוהי הרגשה מאד לא נעימה, ולכן גם באה ההתקוממות.

חבר הכנסת עובדיה עלי, למה ירושלים? אשיב לך בפסוק ציורי, כי ירושלים היא על ראש שמחתנו, וזו לא סתם אמירה. מדובר על אוהן שכונות חדשות בירושלים, שאולי משרד השיכון הקים בכמה מהן בית כנסת חדש, שאין בהו בית כנסת ראוי לשמו. ברמות אשכול יש היום בית כנסת גדול ומפואר וכן גם בגבעת המבחר, אבל בחלפיות-מזרח או בגילה אין לתושבים היכן להחפול.

לקראת החגיגות שיתקיימו לרגל מלאת עשרים שנה לאיחוד העיר הגישו את הבקשה המיוחדת הזו, במטרה לספק צרכים דתיים בכמה שכונות חדשות, ואני תומך נלהב בכך.

אינני רוצה להתערב בעבודה היום-יומית של העיריה, והוועדה איננה צריכה להתערב בכך. אבל במקרה זה כאיר מבקשים מאחננו לאשר תקציב מיוחד במינו - וזו לא הקצבה רגילה באמצעות משרד הפנים אלא תקציב מיוחד שמאשר ועדת הכספים - זכאיה הוועדה לדעת היכן עומדים להקים את בתי הכנסת האלה, באיזה שכונות. בסכום של חצי מיליון דולר אפשר לבנות אולי ארבעה או חמשה בתי כנסת.

אני מציע שנאשר את ההעברה התקציבית לעיריית ירושלים ונברך עליה, ויחד עם זה נבקש לקבל את הרשימה.

ע' סולודר:

אני רוצה להציג בהזדמנות זו שאלה: אני מספלת בענין בית העלמין בסבריה שמגיעים אליו יהודים מכל העולם. איך משיגים לכך תקציב?

היו"ר א' י' שפירא:

אני מברך את חבר הכנסת יהושע מצא על דבריו. נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו.

ג' שפט:

לענין ההקצבה להקמת בתי כנסת בירושלים, תמכתי בהקצבה הזו למרות שאני יודע כי בירושלים יש בעיות בין דתיים לבין חילוניים. אינני חושב שאנחנו בוועדה נפתור את הבעיות האלה.

מ' בר-און:

זוהי בעיה מיוחדת.

ג' שפט:

הבעיה קיימת, יש לי מה לומר עליה, אבל אינני חושב שצריך לומר זאת במסגרת הזו. לכן הצבעתי בעד ההעברה הזו.

מ' בר-און:

אם אתה רוצה שנצביע בעד, אנחנו צריכים לבוא על סיפוקנו.

ג' שפט:

יש לי עמדה בענין. לא הייתי מתנה את אישור ההקצבה הזו בסיפור בכעיות. אם יש חברים שרוצים לראות את הרשימה של בתי הכנסת, אפשר להמציא להם את הרשימה. זה לא מונע ממישהו להפעיל לחצים להקמת בית כנסת גם במקום אחר.

בענין הכספים הייחודיים, אני נמנע מהצבעה בנושא באופן שיסתי
 כי אני חושב שצורת החלוקה של הכספים האלה לא צריכה להיות כפי שהינה.
 אבל אני נמנע מהצבעה ולא מצביע נגד כי אני חושב שהמוסדות לא צריכים
 להבול בגלל הפוליטיקאים שכך מסדירים את העניינים. לגופו של ענין אין
 לכנוע המוסדות לקבל את הכספים האלה, אבל הצורה של חלוקת הכספים היא
 מכש בושה וחרפה.

י' ארצי:

אני ערערת בגלל הפרוצידורה. אני חושב שבמסגרת דיון מכוון, כאשר
 איש משכנע את רעהו, אפשר להגיע לרוב. ולכן אין צורך לזמן ישיבות לכמה
 דקות, כאשר הקוורום הוא לגמרי מקרי, ולהעביר החלטות שאחר כך נושאות
 אופי של חסיפה. אינני רוצה שהחלטות שלנו יתקבלו כאילו מישהו חטף אותן,
 כאשר אפשר לגבש קונצנזוס סביב החלטות כאלה.

אני מצביע בעד ההקצבה לבתי הכנסת ראשית משום שאני בעד הקמה בתי
 כנסת, ושני משום שאני מעונין בתקדים הזה. אני מודיע כי בשבוע הבא
 תונח כאן בקשה להקמת בתי כנסת בחל-אניב, ואני רוצה לראות את היושב-ראש
 החל-אניב ואת שאר חברי הוועדה החל-אניב מעלים נימוקים שכנגד לאחר שנוצר
 התקדים הזה.

א' ויינשטיין:

מי יביא את הבקשה?

י' ארצי:

אני בהחלט בדעתם של חברי הוועדה שטרית ועלי שאנחנו לא הפורום
 המחליט ספציפית היכן מקימים בתי כנסת. אם מתעוררת בעיה ואנחנו מחבקים
 לסייע לפתרונה, אנחנו מספלים בה בהתאם לפרוצידורה. אבל כאן מתוך החבילה
 הוציאו בית כנסת מיוחד, או עיר מיוחדת - וזה כלל לא קשור לחגיגות
 בירושלים, גם אם הפסוק הוא יפה. (י' מצא: זה כן קשור לחגיגות).
 תקבל הכנסת שורה של החלטות מיוחדות לרגל יום איחוד ירושלים. זה לא
 היה כך. כאן הביאו נושא בצורה של גנבים בלילה, או גנבים אחר-הצהרים,
 והעבירו אותו בצורה לא מכובדת. מדוע? לשם מה זה היה דרוש? אני מצביע
 בעד כי אני רוצה שיווצר תקדים.

בענין הכספים הייחודיים, הצבעתי ביום חמישי בעד הארכה, כי כל עוד
 לא נקבעו הקריטריונים לחלוקה לא צריך לחסוף את הכסף. יכול להיות שכאשר
 תיעשה החלוקה לפי הקריטריונים שייקבעו ישארו עודפים, ואז יכול להיות
 שמנסגרת של החלטה פשוטה אפשר יהיה להועיד אותם לעדכון הסכומים האלה.

מ' בר-און:

לו היית רואה את הקריטריונים לא הייתי אומר מה שאמרת.

י' ארצי:

לא נרצה לקפח איש כאשר תיעשה חלוקה לפי קריטריונים, ואם יהיה
 צורך בתוספת נאשר אותה. אבל להקדים היום תרופה למכה שעדיין לא קיימת,
 אינני חושב שזה נכון.

ב' שליטא:

אני שומע מיותר מדי חברים שהם לא קיבלו הזמנה או הודעה על אותה
 ישיבה מפורסמת, וכנראה שזה לא מקרי. מה שמפריע לי שגם אני כנראה כלול
 באותה רשימה של חברים שעלולים היו להפריע לקבלת החלטה או להצביע נגדה,
 ולכן לא קיבלתי את ההזמנה.

א' קרמנר:

ההודעה על קיום הישיבה נדלחה לכל החברים.

ב' עליטא:

אחד החברים התבטא, ואני חושב שבצדק, שלא נעים לשמוע שהגניבו ברגע האחרון החלטה, כי חברי ועדת הכספים צריכים לתת דין-וחשבון לאזרחים שמואלים אותם, והם אינם יודעים לתת את התשובה. אני עצמי הרי הייתי מברך על המוגמר, הייתי חומך ומצביע בעד, אבל לא הוזמנתי לישיבה.

ג' שפט:

אם באמת שלחו הודעות לכל החברים, מדוע להאשים?

ב' עליטא:

אינני מאשים. אני קובע עובדה שלא קיבלתי הזמנה.

א' קרנר:

אכרת שלא קיבלת הזמנה בגלל סיבה מיוחדת. פשוט לא מצאו אותך.

ב' עליטא:

אני אומר זאת בבדיחות הדעת..

אין חולק על כך שהשכונות החדשות של ירושלים זקוקות לבתי כנסת. הבעיה היא שחסרים היום במדינה אולי מאות בתי כנסת. לכן לו הייתי נוכח באותה ישיבה הייתי מציע שוועדת הכספים תקציב סכום לבתי כנסת וועדה מקצועית, בהשחתפות נציגים ממשרד הדתות, תקבע היכן צריך באופן הדחוף ביותר להקים בתי כנסת. אבל אם אנחנו מקציבים סכום מסוים להקמה בתי כנסת בעיר מסוימת, צודק חבר הכנסת ארצי שיש בכך משום יצירת תקדים.

אני זוכר ימים בהם נסעו יערות בהרי ירושלים, ועבר זמן עד שהבינו שיש לטעת יערות גם בגליל ובעמקים ובכל שטחי ארץ ישראל.

אני מבקש שנפיק לקחים ממה שקרה ונבין שההחלטות היו מתקבלות גם אם כל חברי הוועדה היו נוכחים בישיבה.

י' כהן:

כמה מלים על הנוהל. עד עכשיו, עם כל חילוקי הדעות, הצלחנו לשמור על נוהל תקין ועל רוח טובה בוועדה. אם יש לחברים הרגשה שניסו לחטוף הצבעה, טוב שאנחנו מנסים לברר מה קרה בדיון גלוי ופתוח בלי להסתיר דברים, כדי שלא ישארו משקעים.

לגופו של ענין, אין לי ספק כי מבחינה מוסרית ועניינית יש כל ההצדקה לעדכן את הכספים שאושרו לפני שנה ולא הוצאו כי לא נקבעו קריטריונים לחלוקתם, בערכים ריאליים של היום. נחנע לעדכן גם את הסכומים שאושרו כחוצאה מההסכם הקואליציוני בינינו לבין המערך אבל לא הוצאו כי הם שימשו כבני-ערוכה לכספים היחודיים. אני מצביע בעד העדכון המוצע ואחבע עדכון של כספים שלא שוחררו לביצוע בלחצו של היושב-ראש, מה גם שאיננו אחראים לכך שהכספים לא שוחררו, כי בהחלט היו קריטריונים לחלוקתם מוסכמים גם על הוצר.

אינני יודע איזה בתי כנסת חושבים לבנות ומדוע דווקא בירושלים. על כך אנחנו חייבים לקבל הסבר. איננו פוסל פניה לוועדה לאשר העברה תקציבית להקמת בית כנסת במנחמיה או בחל-אביב או בירושלים, אבל פניה כזו חייבת להיות מלווה בהסבר יותר מפורט. לאחר שנשמע הסברים לפניה, נקבל החלטה.

ד' תיכון:

את מישהו קיבל את הרושם, והכוונה ליושב-ראש, שיש כאן מי שמחננד להקמת בתי כנסת בירושלים, עליו לדעת שזו לא הכוונה. אבל צריך להיות ברור שזו זכותנו ואולי אף חובתנו לדעת כיצד מוצא הכסף.

אני רוצה להביא את הענין עד אבסורד. נניח שמישהו מחליט להקים

כיה כנסת בשכונה חילונית וכחוצאה מהאישור הזה יהיו הפגנות, מהומות ואולי אף מעשי אלימות. האם אתה סבור שאנחנו צריכים לאשר זאת אוטומטית? אנחנו חייבים לדעת כיצד יחולקו הכספים האלה.

לכן אני פונה ליו"ר ומבקש לדאוג לכך שבטרם נאשר את ההעברה הזו פעם שניה תוצג בפנינו רשימה של בתי כנסת שתלווה בהסברים.

א' אבוחצירא:

אני מודיע שקיבלתי את ההזמנה לישיבה כשעה לפני כינוסה. את ההזמנה מסר לי סדרן במזנון. דייקתי ובאתי בזמן לישיבה כי חשתי שהיו"ר עומד להצביע על חוק אחר שבבוקר הוא נמנע מלהצביע עליו. אני לא ראיתי כאן שום חטיפה של הצבעה. התפלאתי שבאו רק ארבעה חברי כנסת לישיבה וזה הדאיג אותי, ולכן הלכתי לחפש חברי כנסת אחרים כדי שיסייעו לי בהצבעה בנושא הביטוח הלאומי. התברר שהיו"ר איננו מביא את הנושא הזה להצבעה אלא הוא הביא נושאים אחרים. זוהי הערה אחת.

הערה שניה. כרגע גיליתי - ואני רוצה להפנות את תשומת לב חברי הוועדה לכך כי דומני שזה בניגוד להחלטה - שזוהי העברה תקציבית למשרד הפנים ולא למשרד הדתות. לו הייתי שר הדתות הייתי מזכיר לכם שוועדת הכספים החליטה שכספי פיתוח לבניית בתי כנסת מועברות למשרד הדתות. כך נקבע מאז ההסדר בין ש"ס לבין המפד"ל. אני אינני שר הדתות ואינני חייב לדאוג לכך, אני רק מעיר את ההערה הזו לחשומת לבכם.

הערה שלישית - עם כל חשיבותה של ועדת הכספים אין לה סמכות לומר לזרוע מבצעת, אם זו ממשלה ובמיוחד אם זוהי עיריה, רשות מוניציפלית, שהיא מבקשת לדעת היכן אותה רשות מבצעת בונה בית כנסת, באיזו שכונה. לוועדת הכספים יש סמכות לאשר את ההעברה התקציבית או לא לאשר אותה. אם ועדת הכספים חאשר הקצבה ליבנה לבניית בתי כנסת, הרשות המקומית שהיא רשות סטטוטורית על פי החוק היא המוסמכת לקבוע כיצד תחולק אותה הקצבה.

ד' תיכון:

מנין לקחת את הפרשנות הזו?

א' ויינשטיין:

ועדת הכספים ממנה ועדת משנה לבדיקת החלוקה של כספים שהיא מאשרת לחקלאות, או לרשויות מקומיות.

א' אבוחצירא:

חבר ועדה יכול לבקש ממשרדי הממשלה, ממשרד החקלאות או התחבורה או הדתות, להמציא לוועדה פרטים על חלוקת הכספים. אבל ועדת הכספים קובעת את הכותרת; היא קובעת שהיא מאשרת את העברת הכספים לעיריית ירושלים לבניית בתי כנסת. עיריית ירושלים היא אשר תקבע את החלוקה. הוא הדין בהעברת כספים למשרד הדתות. בחקופת כהונתי כשר הדתות החליטה ועדת הכספים פה אחד להעביר למשרד הדתות סכום של 32 מיליון לירות והיא קבעה גם את החלוקה. קיבלתי את הכסף שאישרה ועדת הכספים כהקצבה מיוחדת ונתתי הוראה לחלק אותו לפי שיקול דעתו של המשרד ולא של ועדת הכספים, ואמנם החלוקה נעשתה לפי סדרי עדיפויות שקבע המשרד ולא לפי הרשימה של ועדת הכספים. ועדת הכספים רשאית לא לאשר את ההקצבה, אבל משאישרה ועדת הכספים את ההקצבה, היא איננה יכולה לקבוע את חלוקתה.

י' צבן:

אני מבקש לקבל חשובה לשאלה הנאה: מאחר ושתי העברות התקציביות האלה הן מהרזרבה הכללית של התקציב לשנת 1985, האם נותרו עדיין כספים ברזרבה לשנת 1985, ואם כן - כמה?

ח' רמון:

200 מיליון דולר. שנת הכספים 1985 נסתיימה ללא גרעון בתקציב.

ס' אלחנני:

לא נותרו כספים ברזרבה.

ח' רמון:

עודף ההזרמה על ההכנסות היה 200 מיליון דולר.

י' צבן:

אם מבחינת התקציב אין כאן חריגה, זה ענין אחד; ואם יש חריגה, זה ענין אחר.

בחגיגה לדבריו של חבר הכנסת אבוחצירא רצוני לומר, שפורמליה ולא רק פורמליה יש צדק בדבריו. איננו מנהלים את עניני המשרדים ולא את הענינים של הרשויות המקומיות. אבל יש נהג בוועדה, והוא נהג נכון, שלפעמים אנחנו מנצלים העברה תקציבית בסעיף מסוים ומעכבים את אישורה כדי לזמן את הגוף הרלוונטי ולשמוע ממנו אינפורמציה שאיננה נוגעת כלל לאותה העברה תקציבית. בדרך זו אנחנו מאלצים את אותו גוף לתת לנו מידע שיאפשר לוועדה לגבש עמדה בנושא.

אני מסכים אתך שאין להעלות על הדעת שהוועדה תאמר לרשות מקומיות, שבשכונה זו תקים בית כנסת ולא תקים בית כנסת בשכונה אחרת. אבל בהחלט יתכן שהוועדה, שבפניה יש פניה לאשר העברה תקציבית לבניית חמשה בתי כנסת, תאמר שבמקרה אחד הדבר איננו מתקבל על דעתה, ולכן היא איננה מוכנה לאשר את ההעברה, או שהיא מוכנה לאשר רק חלק מההקצבה.

א' אבוחצירא:

העיריה יכולה לעשות אחר כך מה שהיא רוצה ולפעול לפי שוקל דעתה והבנתה.

י' צבן:

הרוב בוועדה הזו חבע לקבוע קריטריונים לחלוקת הכספים הייחודיים, וענין זה נסחב בצורה באמת מביישת.

היו"ר א' י' שפירא:

בג"ץ פסק ש-75% מהכספים האלה ניתנת לחלוקה.

מ' בר-און:

בג"ץ פסק שהקריטריונים האלה אינם מספיקים. הבג"ץ קבע שהיועץ המשפטי צריך לפרט את הקריטריונים. יהיו קריטריונים ואז נאשר את ההקצבה.

י' צבן:

אם כל הגורמים הרלוונטים דורשים קריטריונים, ויש לכך הסכמה, העובדה שכל כך הרבה זמן אין קריטריונים זוהי בושה.

י' כהן:

לכן הם גם לא קיבלו את הכספים האלה.

י' צבן:

לכן צריך למתוח קו ולסיים את הפרשה. לא נקבעו קריטריונים, אין עוד דחיות והענין נגמר.

היו"ר א' י' שפירא:

אני רוצה להשיב חשובה עניינית לכל השאלות וההערות שנשמעו. אבל אני חייב לומר למי שהעלה היום את הנושא, שאזכור לו לעולמי עד, גם אם לא אהיה בכנסת, את האמירה שאת ההחלטה על הקמת בחי כנסת קיבלנו כגנבים בלילה. אני מעריך כל חבר בוועדה, אתם יודעים זאת. בחיי לא העלבתי איש וגם לא נעלבתי מהדיון, כי העניין איננו אישי, אבל לומר שעשינו מה שעשינו כגנבים בלילה?

אני רוצה להביא את העובדות. בישיבה הרגילה של ועדת הכספים קבעתי שבאותו יום התקיים ישיבה נוספת כיוון שהתאריך הוא 31 במרס. חזרתי ואמרתי זאת פעמים רבות. הוספתי שאודיע על זמן כינוסה של הוועדה שעה או שעתיים לפני הישיבה. אני גאה מאד בצוות של ועדת הכספים. אני מעסיק אלפי עובדים ולא מצאהי אנשים יותר הגונים וישרים מאשר מזכיר הוועדה, קרשנר, היועץ המשפטי שלה, דמביץ, והיועצת הכלכלית סמדר. ואמנם הצוות של הוועדה דאג לשלוח הודעות לכל חברי הוועדה על קיום הישיבה. חבר הכנסת אבוחצירא אמר שהוא קיבל את ההזמנה. האם זוהי הישיבה היחידה של ועדת הכספים שחברים אינם מופיעים בה? על כך אפשר לומר שקיימנו ישיבה כגנבים בלילה?

מדוע קיימתי ישיבה נוספת באותו יום בשעות אחר הצהריים? וכי כך אני נוהג לעשות במשך כל ימות השנה? אלא שבאותו יום היה היום האחרון של שנת התקציב 1985. ובנושא זה הייתה משלחת אצל שר האוצר והתקיים דיון. וכי יהודים יכולים להתחנן לדבר יותר יפה מאשר להקמת בחי כנסת? ואם אתם, חברי הכנסת שטרית ושליטא, תבקשו לבנות בחי כנסת במנחמיה או ביבנה, לא אחמוך בכס? לא אלך אתכם יחד לשר האוצר כדי לבקש ממנו להיענות לבקשה? וכי ביקשנו להקציב כספים עבור הקמת בחי כנסת לאגודת ישראל? אמרנו שזוהי הקצבה לעיריית ירושלים שיש לה מינהלה ומנהל. וירושלים יש לה ייחוד. כל העולם יודע על ירושלים. וקרה לנו נס וירושלים התאחדה והתרחבה והוקמו עשרות שכונות מסביב לה, ואיך בהן בחי כנסת. עיריית ירושלים, שיושבים בה כל הנציגים של התושבים, היא אשר תקבע באיזו שכונה דרוש בית כנסת - וראש העיר ירושלים הוא סדי קולק לא חבר הכנסת מנחם פרוש. בחלומותי השחורים ביותר לא הייתי מאמין שיהודים יגידו על החלטה כזו שהיא נתקבלה כגנבים בלילה..

י' ארצי:

אדוני היושב-ראש, אם הביטוי הזה מפריע לך, אני מוכן שהוא יימחק מהפרוטוקול.

היו"ר א' י' שפירא:

הישיבה התקיימה לפי כל כללי הדמוקרטיה וקיימנו אותה בגלל 31 במרס שהוא היום האחרון לשנת התקציב. חברי הוועדה ידעו על קיום הישיבה, ההודעה נשלחה אליהם. כמה חברים של ועדת הכספים ושל ועדת החוץ והבטחון הופיעו לישיבה של הוועדה המשותפת לתקציב בסחון שאישרה את תקציב הבטחון ביום ששי האחרון? לא באו לישיבה אפילו ששה חברי כנסת מתוך חמישים ושנים. ואחמול בכנסת בהצבעה על תקציב המדינה לא ישב שר אחד ליד שולחן הממשלה.

עכ"יו אני מבקש לומר כמה מלים על עדכון הכספים הייחודיים. חבר הכנסת צבן, אני רוצה להגיד לך שאחמול כאשר השבתי על ההסתייגויות לתקציב ישב באולם חבר הכנסת ליבאי והוא אימת אח דברי, שהיועץ המשפטי לממשלה אישר שהקריטריונים האלה צריכים לחול על כל המוסדות ולא רק על מוסדות תורה ודת. בוועדה לענייני ביקורת המדינה ובוועדת הפנים בירכו אותו על קביעתו ואמרו: ובלבד שדין אחד יהיה לכולם. ואתה כאיש האופוזיציה צריך לשמור מכל משמר על הכלל שדין אחד יהיה לכולם.

ומה קרה? בחוק התקציב סעיף 6(ב) נקבעו קריטריונים רק לגבי מוסדות
-ת. האם זו איננה גזענות? וכי אני יודע מה קורה בבית ברל? ברל היה
צדיק יותר גדול מאשר האדמו"ר מגור? וז'בוטינסקי היה יותר גדול מאשר
הבעש"ט? (מ' בר-און: המלה גזענות איננה מתאימה כאן). והמלה
אפליה מתאימה? גנבים בלילה - אמרו לי. (י' ארצי: לקחתי זאת חזרה).

אני חוזר על ההסבר שלי בענין הכספים הייחודיים. לפי חוק התקציב
עושים את העדכון כל רבעון, בהנחה שהסכום הוצא והעדכון נעשה על יתרת
הסכום. כך זה בכל סעיף. היות והכספים האלה לא הוצאו, לפי חשבון
שעשיתי עם שר האוצר צריך היה לאשר סכום של 1,650,000 דולר לעדכון,
והתפשרנו על סכום של 700 אלף דולר.

אני מביא לכן את שתי הפניות האלה להצבעה.

ד' תיכון:

ביקשנו רשימה של בתי הכנסת.

היו"ר א' י' שפירא:

נאמנה עלי עיריית ירושלים שהיא יודעת היכן צריך להקים בתי כנסת,
וחזקה עליה שהיא תדע איך לחלק את הכספים האלה.

מ' בר-און:

תבקש פירוט.

היו"ר א' י' שפירא:

החלטנו לפני כחודש וחצי על בקשה של משרד הפנים שלפחות אני
כיושב-ראש אראה את הפרטים. עד עכשיו לא הראו לי את הפירוט.

מ' בר-און:

אני רוצה להצביע בעד ואתה מכריח אותי להצביע נגד.

היו"ר א' י' שפירא:

אבקש את עיריית ירושלים שלאחר שהעכה את החלוקה המציא לנו
את הפירוט. אינני סבור לעיריית ירושלים זקוקה לאישור של ועדת
הכספים באיזה שכונה להקים בית כנסת. זה לא יקום ולא יהיה.

ד' תיכון:

אין לנו שיג ושיח עם עיריית ירושלים אלא עם האוצר. תזמין
לוועדה את נציג האוצר שימוסר לנו מידע בנושא זה.

מ' בר-און:

אני מבקש להקטין את הסכום ב-10 אלפים שקל או בשקל אחד
כדי לתת ביטוי לאי שביעות רצונו מכך שאיננו יודעים לאיזה בתי כנסת
מיועדים הכספים האלה.

היו"ר א' י' שפירא:

אם אתם מבקשים רוויזיה לא נקיים את ההצבעה.

י' כהן:

נצביע ונבקש את הרשימה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מעמיד קודם כל להצבעה את הפניה של משרד האוצר מס. 22/17
בענין עדכון סעיף תקציבי 2205 בסך 1,050 אלפי שקלים חדשים.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לאשר פניה מס' 22/17.

י' ארצי: מי נמנע?
מ' בר-און: מי נגד?

היו"ר א' י' שפירא:

אני עובר להצבעה על פניה מס' 57/08 - תוספת לחקציב פיתוח מיועדת לעיריית ירושלים לבניית בתי כנסת בשכונות חדשות.

י' מצא:

אחה בהחלט יכול לקבל מעיריית ירושלים רשימה של 5-10 בתי כנסת שהיא מתכוונת לבנות בכספים אלה. (ד' חיכון: מהאוצר.)

א' אבוחצירא:

אינך יכול לבקש זאת מהעירייה. אני רוצה לשמור על העצמאות של השלטון המקומי ועל אי תלותו. עיריית ירושלים לא ביקשה מוועדת הכספים אגורה אחת אלא מהאוצר. אחה יכול לבקש רשימה מהאוצר ולא מהעירייה.

ג' גדות:

אני מתגייס לעניין כדי לנסות לסייע ליושב-ראש, שהעמידו אותו במיצר שלא בצדק. זו לא בעיה של היושב-ראש באופן אישי, אלא הבעיה של מעמדה של הוועדה שאחה עומד בראשה. לכן אני מציע שיפור קל בהצעה של חבר הכנסת אבוחצירא ולהזמין לישיבה מחר את נציג משרד האוצר כדי שיתן את ההסבר על הסיכום עם העירייה.

היו"ר א' י' שפירא:

קודם תיערך ההצבעה.

ג' גדות:

אם קודם תצביע יהיו כאן כמה חברי ועדה שבאופן מסורתי ועקרוני מצביעים אתך לאורך הדרך, והם ירגישו לא בנוח שהם מצביעים בלי לדעת על מה. אני נמנה על חברים אלה, אני מצביע אתך בעניינים אלה כי אני מאמין בך. אבל אני חושב שלאחר הוויכוח שהתעורר כאן מעמידים במצב בלתי נסבל חברים שרוצים להצביע בעד.

אני מציע לדחות את ההצבעה למחר. איש האוצר יסביר בכמה מלים את העניין ואחר כך תחקיים ההצבעה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני אעמיד להצבעה את הפניה של האוצר מול ההצעה של חבר הכנסת בר-און ויחד עם אבקש מהאוצר להמציא לוועדה את הרשימה של השכונות שבהן ייבנו בתי הכנסת האלה.

ה צ ב ע ה

- בעד אישור פניה מס' 57/08 כהצעת האוצר - 11
בעד ההצעה של חבר הכנסת בר-און להפחית שקל אחד מהסכום - 12

פניה מס' 57/08 אושרה

ב' שליטא:

הצבעתי בעד בתנאי שהיושב-ראש יקח לתשומת לב אה כל ההערות שנשמעו כאן.

י' ארצי:

צר לי שהיושב-ראש נפגע מציטטה משם ספרו של אתור קסטלר "גנבים בלילה". בספר לא מדובר על גנבים ולא על לילה אלא על דברים שנעשו בהסתר. אני נפגעתי עמוקות מהצורה של כינוס הישיבה וניסיחתי לבטא את הרגשתי בביטוי ספרותי. אם היו"ר נפגע, אני מבקש את סליחתו. ואבקש למחוק את הביטוי הזה מן הפרוטוקול.

היו"ר א' י' שפירא:

הבטחתי לחבר הכנסת יאיר צבן שאקים ועדת משנה לנושא של שחיקת השכר וסקר הכנסות. אני מבקש ממרכזי הסיעות להודיע לי על החברים שישתתפו בוועדת המשנה, ואז אודיע מה יהיה הרכבה ומי יהיה היושב-ראש שלה. חבר-הכנסת צבן יהיה חבר ועדת המשנה מטעם האופוזיציה.

- -

תקנות היטל על שירותים מיובאים ונכסי חוץ (פטור להובלה וביטוח של טובין מיובאים)

היו"ר א' י' שפירא:

אנחנו חוזרים לדיון על התקנות. מר שמעוני, בבקשה.

ד' שמעוני:

מיום שחוקק חוק ההיטל על שירותים מיובאים יני המרכיבים האלה - הובלה וביטוח של טובין מיובאים - היו פטורים מההיטל מהסיבה הפשוטה ביותר, שמרכיבים אלה כלולים בערך הטובין לצורך תשלום מכס, וממילא גובים עליהם את כל מסי היבוא. אם היינו גובים על מרכיבים אלה גם היטל על שירותי יבוא היינו בעצם גובים כפל מס.

בנובמבר 1985 במעבר מהחוק הקודם לחוק החדש תוקנו מספר הגדרות טכניות, ובלי לשים לב קרה שהובלה וביטוח חוייבו במס. לכך ההצעה היא לחזור למצב הקודם ולפטור הובלה וביטוח של טובין מיובאים מן ההיטל.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מביא את התקנות להצבעה.

ה צ ב ע ה

תקנות היטל על שירותים מיובאים ונכסי חוץ (פטור להובלה וביטוח של טובין מיובאים), התשמ"ו-1986 - א ו ש ר ו

תקנות היטל על שירותים מיובאים ונכסי חוץ (סייגים לפטור)

ד' שמעוני:

התקנות באות להבהיר מבחינה משפטית דבר פשוט. היום ניתן פטור לחושב חוץ או לבעל פטור שהוא עולה חדש. כאשר הוא משתמש בכספי מטבע החוץ שלו לרכישת כרטיס נסיעה. נוצרה פרשנות משפטית לפיה אותו בעל פטור יכול לרכוש בכספי מטבע חוץ שלו כרטיס נסיעה גם לאחר.

ד' תיכון:

מדוע לא אמרת זאת לפני שנחיים?

ד' שמעוני:

הניסוח של הסעיף בא לומר שהפטור חל רק במקרה שהוא רוכש כרטיסי נסיעה עבור עצמו, בן זוגו או ילדו. אבל בפסק דין שניתן לאחרונה פירש השופט את הסעיף בדרך רחבה לפיה הפטור חל גם במקרה שאותו חושב חוץ או בעל פטור רוכש כרטיס נסיעה בשביל אדם אחר, ולא הייתה הכוונה. הכוונה הייתה שבעל פטור יוכל לרכוש שירותי קרקע אך ורק לעצמו במטבע חוץ שלו ולא לכל חושבי ישראל. (שאלה: מהם שירותי קרקע?) כרטיס טיסה לחו"ל, בית מלון בחו"ל וכדומה.

אם נשאיר את המצב הקיים יוכל כל ישראלי לפנות לבעל פטור ולבקש ממנו לקנות עבורו את כרטיס הטיסה במטבע חוץ שלו. לא קבענו שאזרח ישראלי יכול לקנות כרטיס טיסה במטבע חוץ. כדי לסתום את הפירצה ולמנוע פרשנויות

אנחנו קובעים בתקנות הפטור יחול רק אם נחקימו שני אלה: 1. הזכאי לפטור הוא שמשלם את החמורה בשל מכירת יירוטי הקרקע; 2. הזכאי לפטור הוא המקבל את היירוטים האלה. הזכאי לפטור הוא חושב חוץ או בעל פטור לרבות בן זוגו או ילדו.

ח' רמון:

אין הצעה לשנות את המצב החוקי. אם אני נמצא בחו"ל ושולח כרטיס לישראלי בארץ, הוא פטור. הרעיון המרכזי הוא שאם מישהו קונה כרטיס נסיעה במטבע חוץ, הוא פטור. אני מבין שאינכם רוצים לעודד לוק שחור במטבע חוץ, אבל מה איכפת לכם אם אנדיט קונים כרטיסי טיסה במטבע חוץ? כל הרעיון של החלת מס נסיעות לא בא להכניס מסים למדינה, כך לפחות טענתם כאשר הצגתם את החוק; הוא בא למנוע דלדול ביהרות מטבע חוץ. אם נצליח לגרום לכך שאת כל כרטיסי הטיסה יקנו במטבע חוץ, המצביהיה טוב. אתם באים ואומרים שיש פה פירצה שמאפשרת לקנות כרטיסי טיסה במטבע חוץ. אם פירצה זו מביאה לכך לקונים כרטיסים במטבע חוץ, מדוע לסתום אותה? (ד' תיכון: האוצר רוצה לגבות מס). הם לא השמיעו את הטענה הזו עד לרגע זה.

ד' תיכון:

אם קיימת פירצה שמאפשרת פרשנויות שונות, צריך לסתום אותה. אבל את הפירצה הגדולה אינכם סותמים. מה שקורה היום בענף התיירות שאנשים מייבאים לכאן כרטיסי טיסה באופן חפשי מארצות הברית ומוכרים אותם כאילו הכרטיסים נקנו בארצות הברית במשרדים פיקטיביים. מחפתחת שיטה חדשה של מכירת כרטיסי טיסה מחוץ למשרדים, שלא רק גורמת להפסד פיסקלי למדינה אלא גם מאפשרת לעקוף את תשלום מס הנסיעות של 120 דולר, כי חובת התשלום חלה על משרד הנסיעות ולא על הנוסע.

האם אינכם חושבים שהגיע הזמן לסתום את הפירצה הגדולה ולא הקטנה. אתם עוסקים כאן בקטנות כאשר מנגד מחפתח שוק חפשי ענק שבו הכל מוחר.

פ' גרופר:

בהזדמנות זו שאנחנו דנים על פטור מהיטל על כרטיסי נסיעה, אני מבקש להעלות נושא שהובא בפני. תיירים המבקרים בארץ מבקשים בדרכם חזרה לקנות מוצרים שונים בחנות הפטורה ממכס בשדה התעופה. ככל ארץ יכול התייר לרכוש מוצרים בחנויות הפטורות ממכס בשדה התעופה במטבע של אותה מדינה. אבל כאן התיירים בהגיעם לחנות הפטורה ממכס בשדה התעופה אינם יכולים לשלם בשקלים, לא מוכנים לקבל מהם שקלים אלא רק מטבע חוץ.

יש דבר נוסף. כאשר תייר העוזב את הארץ וגם ישראלי מגיעים לחנות הפטורה ממכס הם אינם יכולים לשלם בשקלים אלא רק בדולרים או במטבע חוץ אחר. אבל ברגע שהם עולים למטוס אל-על, שם הם יכולים לקנות מוצרים ולשלם חמורתם בשקלים. אמרו לי אנשי אל-על שהם מגבירים את המכירות במטוסים, כי שם ניתן לשלם בשקלים.

אני מבקש שבחנויות הפטורות ממכס יקבלו גם שקלים, בעיקר כאשר מדובר בתיירים.

הי"ר א' י' שפירא:

העליתי את הבעיה הזו לפני שנה, ואז אמר הממונה על הכנסות המדינה, שאם המצב ישתפר, ישנו את ההוראה הזו.

בענין ההיחל על כרטיסי טיסה, אני חוייב שאנחנו צריכים להיות מעוניינים שיקנו את הכרטיסים במטבע חוץ.

ד' שמעוני:

זו איננה פירצה קטנה, כי אם לא נסתום אותה אנחנו יכולים להעביר את כל השוק השחור למשרדים של סוכני הנסיעות.

י' ברוך:

אני מבקש להעיר כמה הערות. האמת שחשבנו על האפשרות לסתום את כל הפרצות ולחייב כל חושב ישראלי שנוסע לחו"ל, ולא חשוב היכן נקנה הכרטיס, לשלם את ההיטל של 20%. נוכחנו לדעת שזה לא יהיה צודק, כי יש הרבה מאד הזמנות אמיתיות שבאות מחו"ל. יש הרבה מאד מקרים אמיתיים ואי אפשר לשפוך את החינוק עם המים.

הצענו בשעתו לרדת מההיטל של 20% על הכרטיס ולהגדיל במקצת את מס הנסיעות, אבל אתם לא הסכמתם לאשר זאת.

ד' תיכון:

ההיטל של 20% הוצע כאשר מס הנסיעות היה בסכום של 300 דולר.

י' ברוך:

הצענו 200 דולר מס נסיעות והתפשרנו על 150 דולר ו-20% היטל על הכרטיס.

הצעתי חיקון בחוק ב-13 בנובמבר 1985 כאשר הוחלט על הארכתו. בוועדת הכרטיס לענייני כל כלה הדעות היו חלוקות. בסוף הוחלט לא לעשות שינויים ולהשאיר את ההיטל של 20% על כרטיסי נסיעה ו-100 או 120 דולר מס נסיעות.

הסייגים שמציע המכס הם חשובים ביותר, כי מה שקורה הוא שאנחנו פוגעים בענף התיירות, בסוכני הנסיעות. במקום שהם ימכרו את כרטיסי הטיסה, מוכרים אותם במקום אחר, וזוהי פגיעה חמורה מאד.

להערה של חבר הכנסה גרופר על שימוש בשקלים בחנויות פטורות ממכס. בשדה התעופה פועל במשך כל שעות היממה בנק ששם ניתן להמיר את השקלים בדולרים. (פ' גרופר? מדוע? אני מדבר על חיריים). אם תייר יוכל לקנות בחנות הפטורה ממכס בשקלים, תראה שם אך ורק חיריים, כי כל ישראלי יבקש מתייר לקנות עבורו בחנות הפטורה ממכס. (פ' גרופר: למה?) כדי להגדיל את ההקצבה שלו באופן חוקי.

פ' גרופר:

הדולר בשוק השחור מחירו נמוך בהרבה אחוזים מדולר נוסעים. ישראלי איננו מעוניין בהקצבה הרשמית.

י' ארידור:

אם תייר לא יוכל לקנות בשקלים, הוא יחליף את השקלים בדולרים בבנק לפני צאתו. כך ייגרם נזק לאוצר מבחינת מטבע חוץ.

אשר לישראלי, זוהי אשליה לחשוב שהפיקוח על מטבע חוץ מחזיק מעמד באופן מעשי. אם חושבים שזוהי אשליה, אין הגיון בסיפון הזה.

י' ברוך:

הישראלי הישר, שומר החוק, יכול להוציא 800 דולר. אם נאפשר לו לקנות מוצרים בשדה התעופה בשקלים, פירוש הדבר שאנחנו מגדילים לו את ההקצבה. אבל הנימוק החשוב ביותר הוא שהמפקח על מטבע חוץ איננו מוכן להסכים לכך.

ה' רמון:

תגיד שזוהי עמדתו של המפקח על מטבע חוץ.

פ' גרופר:

אני מבקש להזמין את המפקח על מטבע חוץ שיתן הסברים.

ד' תיכון:

מה יותר חשוב בענין זה שמירה על יתרות מטבע חוץ או הכנסה פיסקלית. מהי המטרה - שמירה על היתרות או לגבות יותר כסף?

הי"ר א' י' שפירא:

האוצר רצה תמיד הכנסה פיסקלית והשתמש בנימוק של שמירה על היחרות.

ד' תיכון:

אין הגיון בהחלטה זו, אבל זה לא נושא כל כך חשוב שצריך להיאבק עליו.

הי"ר א' י' שפירא:

אני מביא את התקנות להצבעה.

ה צ ב ע ה

תקנות היטל על שירותים מיובאים ונכסי חוץ (הוראת שעה) (סייגים לפטור), התשמ-ו-1986 - א ו ש ר ו

חוק הסדרים לשעת חירום במשק המדינה (תיקון מס' 3)

הי"ר א' י' שפירא:

אנחנו חוזרים לחוק ההסדרים לשעת חירום במשק המדינה.

י' ברוך:

הדיון בחוק הסתיים. אני מבקש רשות להבהרה בענין עבודה במשמרות. בחוברת הכחולה יש סעיף שמדבר על שיעור המס על הכנסה בעד עבודה במשמרות והוא מביא גם טבלה. בצדק העירה הכלכלנית של הוועדה שבמצב שבו ניתן שיעור מס נמוך יותר על עבודה במשמרות נוצר מצב שבו תוספת הכנסה לברוטו מקטינה את הנטו. האמת היא שתיקנו את הסעיף ולא הספקנו להבהיר שלמעשה קלענו למטרה שאוהה ביקשה להשיג הכלכלנית של הוועדה. מדובר בזיכוי של 10% מההכנסה. (ס' אלחנני: זיכוי של 10% מהמס). זיכוי מהמס בגובה של 10% מההכנסה המזכה על עבודה במשמרות, כאשר הזיכוי מוגבל לסכום של 1,380 שקל חדש לשנה, שזה מקביל ל-10% מחקר המס של 30%. זהו כל השינוי הטכני.

ס' אלחנני:

אתה יכול להביא דוגמה עם מספרים?

י' ברוך:

אם משהו יש לו הכנסה חדשית רגילה ויש לו הכנסה מעבודה במשמרות, נאמר שהכנסתו ממשכורת היא אלף שקל ומעבודה במשמרות עוד אלף שקל. על ההכנסה מעבודה במשמרות הוא ישלם את המס המגיע מינוס 10% מהמס. אם הכנסתו מעבודה במשמרות היא 1,400 ש"ח, עד עכשיו הוא היה מוגבל ל-110.60 ש"ח בערכים ריאליים, ועכשיו הוא יהיה מוגבל ל-115 ש"ח. הסכום הזה יתעדכן כל אימת שיהיה עדכון של מדרגות המס.

י' צבן:

אני מבקש להזכיר שלא הצבענו על רבע נקודה הזיכוי.

ואשר לזיכוי של 10% מהמס על הכנסה מעבודה במשמרות, אין בכך משום עידוד לעבודה במשמרות. אני סבור שההקלה היתה צריכה להיות הרבה יותר ממעותית.

היו"ר א' י' שפירא:

על כך הצבענו אתמול. היום ניתנה הבהרה לשינוי הסכני שהוכנס.

א' אבוחצירא:

היו"ר צריך להעמיד להצבעה את הנושא של רבע נקודה זיכוי, שזה בסעיף 2 - א24. (ב).

היו"ר א' י' שפירא:

אני מעמיד להצבעה את סעיף א24. (ב) (סעיף 2)

ה צ ב ע ה

בעד סעיף א24. (ב) - 5
נגד - 4

היו"ר א' י' שפירא:

ברוב של 5 נגד 4 אושר הסעיף כהצעת הממשלה.

א' אבוחצירא:

בהחלט היה רוב נגד הצעת הממשלה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מעמיד להצבעה חוזרת את סעיף א24. (א) ו-(ב).

ה צ ב ע ה

בסעיף סעיף א24. (א) ו-(ב) - 6
נגד - 5

סעיף א24. סעיפים קטנים (א) ו-(ב) אושרו

א' אבוחצירא:

אני מבקש רוויזיה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מודיע שלכל חבר בוועדת הכספים יש זכות לבקש רוויזיה. אני מודיע שההצבעה חתקיים באחת הישיבות הרגילות של ועדת הכספים.

א' אבוחצירא:

בתנאי ששעה לפני הישיבה נקבל הודעה על ההצבעה.

היו"ר א' י' שפירא:

על פי הנוהג המקובל בוועדה אביא את הנושא להצבעה בישיבה רגילה של הוועדה.

ד' חיכוך:

אחה חייב להודיע על כך מראש.

א' הכוחצירא:

ארה חייב לכלול את הסעיף בסדר היום של אותה ישיבה.

ח' רמוך:

תכלול את הסעיף בסדר היום ותוסיף שסעיף שלא נסתיים באותה ישיבה יובא בישיבה אחרת.

היו"ר א' י' שפירא:

הסעיף ייכלל בסדר היום.

הקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב) (הוראת שעה מס' 3)

היו"ר א' י' שפירא:

אנחנו עוברים לסעיף הבא: תקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב) (הוראת שעה מס' 3). נשמע דברי הסבר על התקנות מהממונה על הכנסות המדינה.

ד' תיכוך:

אני מבקש שהוח ללמוד את התקנות כדי להסמיע את דברי בנושא של רכב צמוד.

היו"ר א' י' שפירא:

נסיים היום את הדיון בתקנות. ההצבעה חתקיים מחר.

ד' תיכוך:

יכול להיות שתהיה הצעה אחרת לעדכוך שווי הרכב הצמוד לפי ההצעה של היועצת הכלכלית של הוועדה.

י' ברוך:

שר האוצר מינה ועדה ציבורית לבחינת המיסוי של השימוש ברכב צמוד בהרכב הבא: רואה חשבון ישראל שטראוס - יו"ר, רואה חשבון חיים בן-דור מבנק ספחות, כלכלן בים יעקב אשד ועו"ד משה דרוקר שהוא גם רואה חשבון. הוועדה החלה את עבודתה ופנתה במכתב לשר האוצר עם העתק לוועדת הכספים והודיעה שהיא לא הצליחה לסיים את עבודתה, כי היא מעוניינת לפרסם בעתונות וגם לפנות לגופים שונים במשק ולהזמין אותם וגם את היועצת הכלכלית של הוועדה להופיע בפניה ולשמע את התייחסותם לנושא לפני שהיא מגישה את המלצותיה הסופיות.

הוועדה נתבקשה להגיש המלצות בענין שווי השימוש ברכב כפוף להוראות פקודת מס הכנסה, סעיף 2(2).

הוועדה ביקשה ארכה עד 30 ביוני. שר האוצר לא אישר את הארכה הזו אלא הוא אישר דחיה עד 15 במאי בלבד על מנת שהוא לא יצטרך לבקש את ועדת הכספים לאשר את הארכת חוקף התקנות לשלושה חדשים אלא רק לחודש אחד, וזאת בהנחה שעד 15 במאי תוגשנה המלצות שיתקבלו על דעת האוצר וגם על דעת ועדת הכספים, ואפשר יהיה החל מחודש מאי לעשות את העדכוך בדרך אחרת.

י' כהן:

מדוע לא ניחן לעשות את העדכוך לפי עליית המדד בחודש אפריל?

י' ברוך:

העדכוך של 2.6% כפי שמוצע על ידי היועצת הכלכלית של הוועדה איננו מפריע לי, ואם זוהי ההחלטה אנחנו מוכנים לקבל אותה. אני רק רוצה לומר מדוע לא הצעתי זאת. הסיבה היא שהעדכוך הוא חלת חדשי, ולא הייתי רוצה שנעשה עדכוך לשלושה חדשים ב-2.6% מפני שיכול מאד להיות שלפי המלצות הוועדה העדכוך יהיה יותר גבוה. ואני מעוניין לגבות מסים. אם ההצעה היא לחודש אחד אין שום בעיות.

ח' רמון:

כיוון שיש לי ויכוח עם הממונה על הכנסות המדינה בשאלה מה היה אומדן הכנסות המדינה כתוצאה מההקלות שניתנו לבעלי הרכב הצמוד, שינוי התקנות לעומת מה שהיה לפני שהוועדה יושבה, אני רוצה שחברי הוועדה ידעו את העובדות לפי החרשמותי. אמשח לשמוע את עמדת הממונה ולאחר מכן אתייחס גם להצעה הזו.

הצעת האוצר שנכנסה לחוקף קבעה כי על הרכב הנפוץ של 1600-1800 סמ"ק הסכום הוא 300 שקל. בחישוב שלי שלוקח בחשבון על פי דו"ח ועדת-פלומין מחצית מהיטל על הרכב השיעור הוא $\frac{1}{12}$, כי ועדת-פלומין קבעה שבעל רכב צמוד ישלם מחצית מן ההוצאות הקבועות. כיוון שהיטל הרכב זוהי הוצאה קבועה, צריך לחשב את מחצית ההוצאה הזו. לפי החשבון שלי על אותו רכב הסכום היה צריך להיות 415 שקל. משמעות הדבר שההפרש בין הצעת האוצר לבין מה שהיה צריך להיות אם לא היו מביאים שום שינוי בחוק הוא 115 שקל לחודש. זהו ההפרש אם היינו שומרים על הכללים שקבעה ועדת-פלומין ולא היינו עושים כל שינוי. על 115 שקל המס הממוצע הוא 60 שקל ואת הסכום הזה צריך להכפיל פי 12, וכך אנחנו מגיעים ל-720 שקל. מדובר ב-53 אלף בעלי רכב צמוד. הסכום מגיע ל-38 מיליון שקל חדש, שהם כמעט 25 מיליון דולר. אני רוצה להזכיר כי אגרת החינוך צריכה לתת 27 מיליון דולר, והמס על גימלאים - 15 מיליון דולר.

ההנמקה של חלק מהחברים שתמכו בהצעה לא להייל את תוספת המס היחה שתוקם ועדה ציבורית לנושא הרכב הצמוד. אני יודע שוועדה קמה על מנת לבדוק מצב נתון, ועד ליהא איננה מסיימת את עבודתה אין משנים את המצב הנתון. לא רק ששינינו פעם קודמת את המצב הנתון ונתנו הקלה של כמעט 25 מיליון דולר, אלא יהיוס אנחנו באים לתת הקלה על ההקלה בטענה שהוועדה טרם סיימה את עבודתה. בטענה זו מבקשים להקפיא את המצב כדי שבעלי הרכב הצמוד לא ישלמו יותר מס. ואולי הוועדה תקבע שהם יצטרכו לשלם יותר? מדוע הם יצאו נשכרים בחדשיים-שלושה חדשים אלה?

אינני יודע מהם החישובים של היועצת הכלכלית שלנו, אני תמיד סומך עליהם, אני רוצה רק דבר אחד, שלא יביאו בפנינו את התקנות האלה. תסיים הוועדה את עבודתה בעוד חודש, נשב ונדרוך בכך בעוד חודש; תסיים בעוד חדשיים, נשב בעוד חדשיים. ועד אז יחולו ההוראות הכתובות בחוק.

אני מבקש ממך, אדוני הממונה, לוותר על הבקשה הזו ולקחת חזרה את התקנות.

ד' תיכון:

אדוני היושב-ראש, אני חייב לומר לך שהדיון האחרון בנושא הזה השאיר בפי טעם רע. אני הייתי אבי ההצעה להקים ועדה ציבורית. אכן קיבלנו החלטה שבמהותה היא החלטת פשרה ובוודאי שהיא איננה צודקת.

כל הנושא מקורו בהיטל המיוחד על הרכב שהוטל לשנה אחת. מדוע הלכתי לקראת פשרה? הנחתי שההיטל שהממשלה אומרת שהוא חד פעמי לא יוארך. אבל השבוע נתבשרנו לפתע, בניגוד למה שנאמר לנו בוועדה בעת הדיונים על התקציב, שבכוונת הממשלה להאריך את ההיטל לפחות לשנה אחת נוספת. נכון שהורידו את השיעורים מ-3% שהם בעצם 5% ל-1½% או 2%.

א' ויינשטיין:

יש החלטת ממשלה על היטל בשיעור 1½%.

י' ברון:

אין שום החלטת ממשלה.

ג' תיכונן:

ההחלטה היחידה חיפול כאן בוועדה, ויכול להיות שהיא חיה גם אפס, ככל אופן זה מה שאני אציע.

אבל לא היה ספק שההיטל הזה מפלה לטובה את בעלי הרכב הצמוד, שכן כל הזמן הלכנו לקראת פשרות. במקום שתתפקד בהחלטה הקודמת ותאמרו שהיא בבחינת הרע במיעוטו, אתם באים אלינו היום ובעזות מצח רוצים להכריח אותנו לתת לכם פטור נוסף. אילו שאלתם אותי הייתי אומר לכם, שאל תבואו אלינו עם הבקשה הזו, כי מה שקיבלתם הוא בבחינת הישג גדול עבורם, שאנחנו איננו שלמים אתו.

אני אוכר לכם שאם חתעקשו להשאיר את הבקשה הזו ולא להסירה, אני אציע כנגד ההצעה הזו את ההצעה של היועצת הכלכלית, דהיינו עדכון מלא. לא זה צודק ולא זה צודק.

לכן לו בקולי שמעת, היית לוקח בחזרה את הבקשה הזו וגונז אותה. ועד שיפורסמו ההמלצות של הוועדה הציבורית תדאג שיעשה העדכון המתחייב על פי המדד.

י' כהן:

הממונה אמר שהוא מוכן לקבל את ההצעה על עדכון של 2.7%. מדוע לא השבת על כך?

י' ארידור:

ברגע שהממונה הסכים להצעה הזו אין מקום לדיון.

ח' רמון:

אני מבקש שהוא יקח את הבקשה בחזרה וינהג על פי החוק. יש לכך מנגנון הצמדה אוטומטי. כל הצעה יש בה שינוי המנגנון.

ד' תיכונן:

אני מציע, אדוני היושב-ראש, שתשב יחד עם הממונה כמה דקות, ולאחר מכן חודיעו לנו מהי ההחלטה. אז נדע אם יש טעם להמשיך בדיון או לא.

י' ברוך:

יש טעם לשמוע את החשובה שלי. קודם כל למען הדיוק חשוב שבפרוטוקול תירשם החשובה, כי שמענו כאן טיעונים על שחיקה משמעותית ביותר.

אני רוצה לומר שהבחירה היתה בין אי-עשיה, כלומר בין התקנות שהיו בחוק עד אז, לבין הוראת השעה. בתקנות שהיו קיימות עד אז היו הולכים לפי המדד ללא הכללת חלק מההיטל על הרכב. בתקנות המוצעות על ידנו העדכון היה פחות מאשר לפי המדד כולל 25% מההיטל. התקנות הקבועות לפני הוראת השעה מפרסות מהן הוצאות קבועות ומהן הוצאות משתנות. ושם כתוב שהוצאות קבועות הן הוצאות ביטוח, פחח ורישוי, ולא כתוב "היטל". ובשום מקום בחוק ההיטל על רכב לא כתוב שיחקנו את התקנות ויכללו בהוצאות הקבועות גם את ההיטל.

לכן העדכון על פי המדד לעומת מה שהצעתי פירושו היה הפרש לא של 25 מיליון דולר אלא אך ורק של 12 מיליון דולר, ובחשוב של אותם שלושה חדשים שמדובר בהם הסכום הוא 3 מיליון דולר. ועל כך הצהרתי וחזרתי והצהרתי, וזה מופיע בכל הפרוטוקולים, שמדובר בשלושה חדשים אלה אמנם ב-3 מיליון דולר. לא שאני מסכים שמדובר בהנחה של 3 מיליון דולר, אלא אני טוען שמדובר בקיום הוראות החוק. השבתי ליועץ המשפטי לממשלה, שפנה אלי לפי בקשתו של חבר הכנסת אוריאל לין ושאל מהן הוראות החוק, שאלה הן תקנות, חקיקת משנה, ששואבת את כוחה מהחוק העיקרי,

פקודה מס הכנסה, סעיף 2(2). בהתאם לקונצפציה של החוק ניתן לגבות מס אך ורק מהטבה על פי העלות של ההטבה, ואם עלות ההטבה היא יותר נמוכה, לא ניתן לגבות מס לפי איזו שהיא עלות חיאורטית של התאמה לפי המדר. אבל הואיל ויש ויכוחים נראה מה תאמר הוועדה הציבורית.

בענין החודש האחד, אנחנו יכולים ללכת באחת משתי הדרכים: או לפי הוראת השעה, ואז לוקחים מה שהיה בחודש הקודם, בחודש מרס, שכולל את הרבע מן ההיסל, ועל כך אפשר להוסיף 2.3% או 2.4%, כל כמה שתרצו, זה לא משמעותי לגמרי, וזה עדיין הוראת מעה ועדיין לחודש אחד. וכאן אני חייב לדייק: אם היינו לוקחים בחזרה את ההצעה הזו, פירוש הדבר היה לא החקנות של חודש מרס פלוס 2.6% או 2.7%, אלא הפירוש היה שונה לחלוטין. מצד אחד הסכום היה קטן בגלל אי הכללת ההיסל, מצד שני הסכום היה גדל בצורה משמעותית לא רק בגלל התוספה של 2.6% אלא כיוון שהיינו צריכים לחזור אחורה לחודש יוני. אז התוצאה הייתה שהיינו צריכים להגדיל את הסכום במידה ניכרת. וכאן אני חייב להעיר, גם אם זה לרעת הקונצפציה שלי, שאז העדכון היה גדל להערכתי בסביבות 15%-20%. כי במקרה זה היינו מורידים את ההיסל, ואנחנו עשינו עדכון בסביבות 50%, בעוד שהעדכון הטוטלי הוא 80%, פירוש הדבר 30% נוספים מינוס החלק של ההיסל, וכך היינו מגיעים לעדכון של 20% בערך.

אני אומר את הדברים האלה כי אני רוצה להיות הוגן, אם כי אני בדעה שמה שצריך היה לעשות זה לקחת את הוראת השעה של חודש מרס ולהוסיף עליה כמה אחוזים לחודש אחד.

היו"ר א' י' שפירא:

אתן עכשיו את רכות הדיבור ליועצת הכלכלית של הוועדה כדי שתוכל להסביר את עמדה ואת חישוביה.

ס' אלחנני:

אני מצטערת שאנחנו טוב חוזרים לענין, אבל אני נאלצת לחזור להיסטוריה כי יש לי הרגשה יחלק מהחברים לפחות החדשים אינם מכירים אותה.

ועדת בן-שחר קבעה היי לגבות מס מההטבה הגלומה ברכב צמוד. משנת 1975 עד 1980 לא עדכנו את הסכום הזה בכלל וההטבה הזו הלכה וחפחה.

ד' תיכון:

מי היה הממונה על הכנסות המדינה באותה תקופה?

ס' אלחנני:

אינני רוצה להיכנס לזה.

י' ארידור:

ומי הכניס את העדכון התלת-חדשי?

ח' רמון:

שר האוצר דאז יורם ארידור.

ס' אלחנני:

בשנת 1980 הוקמה ועדת פלומין שהקטינה בעצם את ההטבה הגלומה ברכב הצמוד, וזה היה אחרי שוועדת הכספים חזרה ודרשה זאת הרבה פעמים.

ועדת הכספים החליטה שיהיה מנגנון עדכון אוטומטי אחת לשלושה חדשים, לפי שיטת העדכון של תוספת היוקר. יש בכך חיוב רב, כי העדכון נעשה לפי המדר. השיטה הזו, עם כל הביקורת עליה, פעלה יפה מאד.

היטל הרכוש על הרכב לא נכלל בהוצאות הקבועות של הרכב, אם כי הדעתי אפשר היה לכלול אותו בהוצאות הקבועות, אבל לא היה מנגנון לכך. לכך דושו חברי הוועדה - ונציב מס הכנסה התחייב לכך - שיכללו בהוצאות הקבועות גם את הזקיפה עבור היטל הרכב. זה באמת חייב קביעה חדשה של הסכומים כי אי אפשר היה לעלות את החישוב על פי מנגנון העדכון האוטומטי. צריך היה לקבוע בסיס חדש לשנה אחת, כי נאמר שההיטל הוא חד פעמי לשנה אחת.

באקוטוכו 1985 כללו רבע מהיטל הרכוש על הרכב בהוצאות הקבועות, אבל לא עמו את העדכון המהחייב מעליית המדד, שזה היה 52%. נכון שבאותו הודש לא התייקרו הוצאות אחזקת רכב ורק המדד עלה, אבל במסך עשר שנים שבהן המצב היה הפוך איש לא הזכיר זאת. (ח' רמון: הזכירו אבל לא קיבלו..)

אם אחת בודק את הסכומים שמסלם אדם עבור שימוש מלא ברכב פרטי, מחברר שלא נעשה שום עוול לבעל רכב צמוד. להיפך, הוא זוכה להטבה נאה ומכובדת - ועוד לא שמעתי שאדם שיש לו רכב צמוד ויתר עליו.

בינואר התחייבה הצמדה אוטומטית של 17%. ברגע שפעם אחת כללת כאן את ההיטל על הרכב, הוא כלול במסגרת כי עליו רצה ההצמדה. בחודש ינואר העלו חברי הוועדה את הנושא לדיון, החנהל ויכוח ושינו רק את הבסיס. בעקבות הצעת חברי הוועדה הושגה מעין פשרה.

ח' רמון:

לא היתה כל פשרה.

ס' אלחנני:

ההצעה המקורית של האוצר היתה נמוכה. לעומתה היתה הצעה לעדכון מלא והכללת מלוא ההיטל על הרכב. ההצעה שהתקבלה היתה פשרה בין שתי הגישות.

י' כהן:

התקבלה ההצעה להביא בחשבון את ההוצאות הריאליות.

ס' אלחנני:

בשום אופן לא התקבלה ההצעה הזו. אמרו שהוועדה הציבורית תקבע זאת. בדקתי את התקנה שאושרה בפעם האחרונה ואת החוק עצמו, ולעניות דעתי המשפטית - שהיא בהחלט טעונה בדיקה - משנקבע סכום חדש הוא קובע ועליו באה והצמדה.

מה שאמר הממונה שונה ממה שאני אומרת. לו חשבתי שאם לא מביאים את הוראת השעה אז חוזר מנגנון ההצמדה האוטומטי למה שהוא היה צריך להיות החל מאוקטובר, בוודאי שהייתי אומרת זאת.

י' כהן:

זו לא היתה החלטת הוועדה.

ס' אלחנני:

נכון. לכך אינני אומרת זאת. חבר הכנסת יגאל כהן, כל מה שאני אומרת שלו אפשר היה לתת פרשנות למה שאומר מר ברוך, הייתי מביאה אותה, אבל זה לא ניתן. לעניות דעתי, קובע הסכום שחברי הוועדה קבעו בפעם האחרונה, והוא הבסיס למירוץ החדש של ההצמדה.

י' כהן:

עם כל הכבוד, אינני חושבת שאת מוסמכת לחה פרשנות, מה גם שהיא מגמחית.

היו"ר א' י' שפירא:

לא אתן ידי לכן שיפסיקו את היועצת הכלכלית סמדר באמצע דבריה. ידידי חבר הכנסת יגאל כהן, אם אתה רוצה להעיר הערה לצוות של הוועדה, תשלח פתק, ואל תאמר ליועצת הכלכלית שלנו שהיא מדברת באופן מגמתי.

ס' אלחנני:

כל מה שאני אומרת בניגוד למר ברוך - ומשפטן צריך לבדוק זאת - שלעניות דעתי הבסיס החדש הוא הבסיס שנקבע בחודש ינואר, ועליו בא מירון ההצמדה. אם הוועדה הציבורית לא חסיים את עבודתה, בחודש יולי שוב ייעשה עדכון. זה יהיה נכון לחדשים אפריל-מאי-יוני, ובחודש יולי שוב יתחייב עדכון. אם הפרשנות המשפטית היא שונה מזו שלי, לדעתי היועץ המשפטי של הוועדה צריך לבדוק אותה, כי זה באמת משנה את התמונה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני רוצה להזכיר שחבר הכנסת תיכון ביקש לא לקיים היום את ההצבעה.

ד' תיכון:

אם המכונה יקח את הצעתו בחזרה, תוכל להצביע.

ח' רמון:

אנחנו אומרים שהבסיס החדש הוא הקובע.

י' צבן:

אני מודה ליועצת הכלכלית שלנו על ההסבר שנתנה. היא מושיטה לנו עזרה רבה ולא תמיד ניתנת לה הזדמנות להחבטא בפני הוועדה. אני מציע לאפשר לה להחבטא יותר, אבל כאשר היא מתבטאת לאפשר לשמוע את דבריה בצורה הראויה.

ברקע של הדיון כל החוקים וההיסטלים המוצעים וכן חידוש ההיטל על הרכב, והמסקנה היא חד משמעית. אם דרוש לכם זמן כדי לנסח את ההצעה ולתת לה לבוש משפטי, נוכל לקיים את ההצבעה מחר. אבל ברור שרצונם של רוב החברים הוא שמה שנקבע בחודש ינואר זה ישמש בסיס לעדכון. היתה גם החתיבות של נציב מס הכנסה וההיטל על הרכב ייכלל בהוצאות הקבועות. המרכיב השלישי הוא העדכון. ההצעה מורכבת איפה משלושת המרכיבים האלה גם יחד - בסיס ינואר, חלק מההיטל הכלול בהוצאות הקבועות וכן העדכון. תביאו לנו מחר הצעה מנוסחת והיא תזכה לחמיכה.

י' כהן:

זה פחות או יותר מקובל על כל החברים בוועדה.

י' ברוך:

אין צורך להביא זאת מחדש.

ח' רמון:

הוועדה חקבל החלטה שהלבוש המשפטי ייעשה על ידי היועץ המשפטי של הוועדה.

י' ארידור:

כיום פועלת ועדה ציבורית. אנחנו מתכוונים לכך שהבסיס שקבענו כחודש ינואר יהיה בתוקף עד לקביעתה של הוועדה הציבורית. על כך אין ברגע זה חילוקי דעות בוועדה. לכן השאלה היחידה שנשארת היא שאלה משפטית: האם על ידי התעלמות מהתקנות, או אי התקנת התקנות, אנחנו משאירים את הבסיס בעינו, ואז אנחנו צריכים לעדכן אותו ב-2.7%, ועל כך אין מחלוקת; או האם על ידי התעלמות מן התקנות חוזר לתוקפו הבסיס הקודם, ואז עלינו לעשות רוויזיה מעשית לא פורמלית של ההחלטה הקודמת.

כר ברוך חיותה דעתו שאם איננו מחקינים חקנה מיוחדת אנחנו חוזרים לבסיס הקודם. לאחר שבדקתי את ההקנות המקוריות וגם את התקנות של הוראת השעה אני מגיע למסקנה שברוך צודק בניחוח המשפטי שלו, כי כתוב בהוראת השעה: "על אף האמור בחקנה... בתקנות מס הכנסה, יהיה שווי השימוש ברכב בשקלים חדשים לכל אחד מהחדשים ינואר עד מרס 1986 כדלהלן." כלומר, אם איננו מאריכים את תוקפן של תקנות הוראת השעה, אפילו חוץ כדי ערכו, אנחנו חוזרים לבסיס של החקנות המקוריות. לכן צודק מר ברוך בפירושו המשפטי שלו. אבל המסקנה המשפטית שהוא הביא - וכאן אני מזדהה עם מה שאמרה כבוד - יצריך להמשיך את החקנות של הוראת השעה אבל לעדכן את שווי השימוש ברכב צמוד באותם 2.6% איך דרך אחרת לעשות זאת.

לכן אין שום מחלוקת אמיתית בוועדה וצריך לעשות את החישוב כפי שהציעו מר ברוך וסמדר גם יחד.

ע' סולודר:

אני הולכת לעשות דבר שלמדתי אותו בכנסת, ואתמול הוא בא לכלל ביטוי בצורה מאד מרשימה במליאת הכנסת כאשר חברי כנסת ניצלו את זכותם להנמקת הסתייגויות כדי להעלות נושאים אחרים.

לא אדבר על הרכב הצמוד שעליו יש הסכמה אלא אני מבקשת להעלות נושא הקמור בכרטיסי נסיעה. קיבלתי הנוקר שיחת טלפון מאילת שבה נמסר לי כי החל מ-1 באפריל הורידו את המס על כרטיסי נסיעה, ולמי? לתושבי אילת, לתושבי הצפון שרוצים לבוא לאילת ברכב יבשתי או אווירי. ומי יהיו אלה שעליהם יחול המס הזה? תושבי הישובים הסמוכים לאילת. יוצא שתושב חל-אביב שרוצה לנסוע לאילת, משלם עבור הנסיעה פחות ממה שמשלם אדם שגר באזור וצריך לנסוע כל שבוע לעניינו.

י' ברוך:

זה לא נכון. אני כבר מאיר שהמצב הוא כפי שאה רוצה ליהיה.

ע' סולודר:

רובסת לנו יינבחן את הנושא של סחר חזסי והשלכותיו. תושבי האזור ממורמרים, ובצדק, כי הם רואים שאילת הפכה לאזור סחר חפשי בעוד שהאזור מסביב לאילת והקמור לאילת כל הימים הולך ומתנוון.

אני מבקשת שנתייחס לענין באופן דחוף ונשמע את הסבריו של מר ברוך האם המצב איננו הכצעקת.

י' ברוך:

אני מוכן לתת כל הסבר כאשר חזמינו אותי לדיון בנושא.

א' ויינשטיין:

אני שותף לעמדה שיש לעשות את העדכון בשיעור של 2.7%. אבל זהו שיעור כלל לא נמוך באינפלציה של אחוז אחד או חצי אחוז לחודש. יש אלפיים עובדי מדינה ועובדי ציבור שעבורם זוהי העלאה גדולה של המס, בעוד שאנחנו שותפים להקפאת שכרם מזה חדשים ארוכים כאשר המדר עולה, גם אם הוא עולה בשיעורים נמוכים.

ח' רמון:

הסכום יגדל ב-3 עד 6 שקלים חדשים כתוצאה מהעדכון.

א' ויינשטיין:

איגודים מקצועיים עושים שביחות על העלאה של אחוז אחד או שני אחוזים בכר.

היו"ר א' י' שפירא:

זוהי העלאה של 2.8% לשלושה חדשים.

א' ויינשטיין:

לי יש עמדה עקרונית בנושא. ועדת הכספים שוחפה להקפאת שכרם ולהורדת שכרם של עובדים אלה. על ידי החלטה זו אנחנו מקטינים את שכרם של עובדי ציבור שיש להם רכב צמוד. לגבי 45 אלף מנהלים במשק הפרטי, מנהלי המפעלים יחליטו אם הם מוכרים את הרכב הצמוד או מעלים את שכרם של אותם עובדים.

אנחנו כאן שוחקים את הסדר של שכבת המנהלים בשירות הציבורי ובמשק המכליתי. לכן אני מציע כי במקביל לעדכון נאשר העלאה שכר בגובה השחיקה לאותם נושאי משרה שוועדת הכספים מוסמכת לקבוע את שכרם. ולגבי האחרים נפנה את תשומת לב הממשלה לשחיקת השכר הכרוכה בכך. אני מבקש את היועץ המשפטי של הוועדה לנסח את הצעתי.

ח' רמון:

אם הצעתך תזכה לרוב, היועץ המשפטי שלנו ינסח אותה. אתה מציע להעלות את שכרם של השרים ומגני השרים כי רק לגביהם יש לנו סמכות. איננו קובעים את שכרם של המנכ"לים.

א' ויינשטיין:

אני מבקש שהממונה על הכנסות המדינה יתייעץ עם שר האוצר בנושא ויביא לנו תשובה לקראת ההצבעה.

ח' רמון:

העלאה שכרם של שרים וסגני שרים איננה כלולה בסדר היום ואיננה שייכת לענייננו. אני מבקש לא לקשור זאת לעניין המס על שווי הרכב הצמוד, כי אין כל קשר בין השניים.

א' ויינשטיין:

אני מבקש תשובה.

ח' רמון:

חבקש תשובה ללא קשר לנושא שבו אנחנו דנים.

היו"ר א' י' שפירא:

הקמנו ועדת משנה לעניין ביטול ההטבות הרפואיות לשרים ולמנכ"לים, שאני עומד להפעיל אותה לאחר שהולכים לבטל את ההטבות.

ח' רמון:

לא הולכים לבטל את ההטבות, ביטלנו אותן.

היו"ר א' י' שפירא:

יש הסכמה בוועדה לעדכן את שווי השימוש ברכב צמוד ב-2.8%. גם הממונה על הכנסות המדינה הסכים לכך. את הנושא של שחיקת שכר המנכ"לים חוכל להעלות, חבר הכנסת ויינשטיין, בוועדת המשנה.

א' ויינשטיין:

ההצעה שלי כוללת דלוחה חלקים: א. עדכון בשיעור של 2.7%, כעמדת הוועדה; ב. גילום העדכון לשרים, סגני שרים; ג. להמליץ בפני הממשלה להעלות במקביל את שכרם של עובדי הציבור בעלי הרכב הצמוד ולגלם אחם 2.7%.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מעמיד להצבעה את הצעת חבר הכנסת ויינשטיין על שלושת סעיפיה.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חבר הכנסת ויינשטיין - 1
נגד - רוב

ההצעה לא נתקבלה

ח' רמון:

אני מציע: הוועדה קובעת שהבסיס שנקבע בחודש ינואר הוא הבסיס
לעליו חל העדכון האוטומטי, עד לתקבל החלטה אחרת. אני מבקש שהיועץ
המשפטי שלנו ינסח את ההצעה כדי שנוכל להביא אותה להצבעה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה שיש להמשיך בעדכון על בסיס הסכומים
של חודש ינואר עד להחלטה חדשה.

ה צ ב ע ה

ההצעה נחקבלה

היו"ר א' י' שפירא:

אני מודיע שנמנעתי מהצבעה. הסיבה לכך שוועדה ציבורית יושבת על
המדוכה הזו והיא ביקשה ארכה של חודש ימים לסיים עבודתה. מתוך יחס של
כבוד לוועדה, למרות שהמלצותיה אינן מחייבות אותנו, כי ועדת הכספים
היא סוברנית להחליט לפי שיקול דעתה, נמנעתי מהצבעה.

י' צבן:

יש לי כספר הסתייגויות לחוק ההסדרים לשעת חירום במשק המדינה.
אתה רוצה להביא אותן להצבעה או שאמסור אותן ישירות ליועץ המשפטי של
הוועדה?

ח' רמון:

תעביר אותן ליועץ המשפטי.

א' דמביץ:

ובלבד שלא תהיה טענה על נושא חדש.

צו מס הכנסה (פטור ממס על ריבית בשל הלוואה לתושב חוץ) - כימיקלים לישראל

היו"ר א' י' שפירא:

שר האוצר מבקש את אישור הוועדה לפטור ממס על ריבית שתשולם על
איגרות חוב שחברת כימיקלים לישראל עומדת להנפיק בארצות הברית בסכום
כולל של 20 מיליון דולר.

ח' רמון:

מדוע אינכם נוחנים פטור כללי למקרים אלה ולא מביאים כל בקשה
לאישור הוועדה?

היו"ר א' י' שפירא:

אני מביא את הצו להצבעה.

ה צ ב ע ה

צו מס הכנסה (פטור ממס על ריבית בשל הלוואה לתושב חוץ)
כימיקלים לישראל בע"מ - א ו ש ר

חקנות מילווה המדינה (תיקון) - סדרות מסוג "רמון" ו"כרמל".

היו"ר א' י' שפירא:

שר האוצר מבקש את אישור הוועדה לשינוי השווי הנקוב של איגרות
מסוג "רמון" ו"כרמל" כדי להתאימו למעבר לשקלים חדשים. קביעת השווי
הנקוב של איגרות החוב טעונה אישור הוועדה.

חקנות מילווה המדינה (תיקון) - א ו ש ר ו

היו"ר א' י' שפירא:

אבקש את הממונה על הכנסות המדינה להשיב לשאלה של חברת הכנסת עדנה סולודר בענין ביטוח מע"מ על כרטיסי נסיעה לאילת וממנה.

י' ברוך:

כל מי שנוסע מאילת ולא חשוב לאן, ומי שנוסע לאילת ולא חשוב מהיכן, פטור ממע"מ על כרטיס הנסיעה בכל צורה של תחבורה.

אומר לך, חברת הכנסת סולודר, מהי הנקודה הכואבת לתושבי הישובים האלה. אדם הגר ביוטבתה, הרוצה ליהנות מהפטור ממע"מ, צריך קודם לנסוע לאילת ומשם לנסוע למחוז חפצו. הואיל ואין טיסום משום קיבוץ בסביבה אלא מאילת, ממילא צריך להגיע לאילת כדי לטוס לצפון הארץ, ואז גם נהנים מהפטור. מהי הבעיה בנסיעה באוטובוס או במונית שירות? למיטב ידיעתי, ואולי אני טועה, המחיר של כרטיס נסיעה באוטובוס מאילת או מיוטבתה הוא אותו מחיר. (מ' בר-און: זה לא אותו מחיר). בכל אופן ההפרש במחיר הוא יותר קטן מאשר 15%.

מ' בר-און:

מחיר כרטיס אוטובוס מאילת לתל-אביב הוא 12.30, ומיוטבתה לתל-אביב - 12.30. (י' ברוך: זה בערך הפרש של 8%).

אחה צודק לגבי רוב הטיסות, אבל היה קו ישיר ליוטבתה.

י' ברוך:

הטיסות בקו זה הופסקו בגלל חוסר כדאיות.

ע' סולודר:

הבעיה היא של הזמן. המרחק בין יוטבתה לאילת הוא 42 ק"מ.

י' ברוך:

אעביר את הבקשה לשר האוצר.

ע' סולודר:

קיימת גם הבעיה של חחנת הדלק.

היו"ר א' י' שפירא:

לפני נעילת הישיבה אני מבקש למסור הודעה שתישלח אליכם גם בכתב. אבל קודם כל אני מבקש מהממונה על הכנסות המדינה לתת לנו תכנית עבודה שמפרטת את החוקים והתקנות שהוא מבקש להביא בפני הוועדה. אני חייב לתכנן את עבודתנו בתקופת הפגרה בהתחשב בכך שאני רוצה לתת גם חופש לחברים.

י' ברוך:

חוק מע"מ פונח על שולחן כבר ארבעה חדשים ואיש לא החל לטפל בו.

א' קרשנר:

מה דין הוראת השעה?

היו"ר א' י' שפירא:

מחר נצביע על הרוויזיה בסעיף 24א לחוק ההסדרים. אישית יש לי בעיה להצביע בעד. בחוגים שלנו יש משפחות רבות ברוכות ילדים.

י' ברוך:

מי שיש לו יותר משלושה ילדים לא נפגע.

היו"ר א' י' שפירא:

הישיבה נעולה.

(הישיבה ננעלה בשעה 13.40)